

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
професор

Лілія КЛОЧЕК

« 30 » грудня 2024 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Витяг з протоколу № 6 фахового семінару кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка від 26 грудня 2024 року.

ПРИСУТНІ члени фахового семінару кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Мілова Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.
2. Соболь Євген Юрійович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор.
3. Манжула Андрій Анатолійович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор.
4. Гриценко Володимир Григорович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор.
5. Кондратенко Віталій Миколайович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор.
6. Юрах Віталій Михайлович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, доцент.
7. Крилов Денис Валерійович, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук.
8. Фесенко Олександр Миколайович, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, наук, доктор юридичних наук.
9. Сокурєнко Олена Анатоліївна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.
10. Трошкіна Катерина Євгенівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

11. Окопник Олена Миколаївна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

12. Зеленко Інна Павлівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

13. Поляруш Світлана Іванівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат історичних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

1. Пустовіт Юлія Юріївна, здобувачка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Науковий консультант:

Гуржій Тарас Олександрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Рецензенти:

Манжула Андрій Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Гриценко Володимир Григорович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Крилов Денис Валерійович, доктор юридичних наук, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Головуючий на засіданні фахового семінару – Мілова Тетяна Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Шановні члени кафедри, запрошені. Розпочинаємо засідання: на порядку денному обговорення основних наукових результатів дисертації Пустовіт Юлії Юріївни, на тему:

«Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право.

Науковий консультант – Гуржій Тарас Олександрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Робота виконана на кафедрі права та правоохоронної діяльності в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол №4 від 01 жовтня 2024 року).

Для викладу основних положень дисертаційного дослідження слово надається Ю. Ю. Пустовіт.

Пустовіт Ю. Ю.: Шановний завідуючий кафедрою, шановні члени кафедри, шановні рецензенти, дозвольте представити дисертаційне дослідження на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки».

Обґрунтування теми дослідження. Україна сьогодні – це країна, що рухається по шляху демократії та соціальної орієнтації, активно працюючи над європейською та євроатлантичною інтеграцією. Проте, цим процесам перешкоджає ряд внутрішніх і зовнішніх загроз. Серед них – військова агресія з боку російської федерації, присутність окупованих територій, міжнародні та інші форми терористичних загроз, пандемія COVID-19, економічна нестабільність, нераціональне використання природних, матеріальних, фінансових та людських ресурсів, демографічна криза та зростаючий рівень безробіття. На жаль, з кожним роком список цих загроз продовжує зростати.

Враховуючи вищезгадане, ключовим завданням для законодавців та вчених-правників стає розробка ефективного адміністративно-правового забезпечення для гарантування національної безпеки України та, в свою чергу, продовольчої безпеки, оскільки вона є складовою національної безпеки держави. Подальший прогресивний розвиток країни в економічному, політичному та соціальному вимірах, а також її глобальна конкурентоспроможність, залежатиме від дієздатності держави та її установ у питаннях забезпечення національної безпеки. Слід визнати, що протягом останніх років законодавець здійснив низку важливих кроків у сторону забезпечення ефективної роботи адміністративно-правового механізму національної безпеки, які відображені в ряді державних стратегій, концепцій та програм. Але такі зусилля не завжди були стійкими та послідовними, що, безумовно, пов'язано з наявністю прогалин та недоліків у правових та організаційних аспектах.

Проблема адміністративно-правового забезпечення є надзвичайно актуальною в сучасних умовах і безумовно залишатиметься актуальною у майбутньому. У зв'язку з виконанням положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом і повномасштабним вторгнення Росії на територію України, проблема охорони продовольчої безпеки набуває нових аспектів, які

включають збільшення необхідності у захисті життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до якісних продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності.

Попри повномасштабну війну, Україна продовжує активний процес адаптації українського законодавства до права ЄС. На завершальному етапі знаходяться рекомендації Єврокомісії, які були отримані разом із кандидатством, впроваджена процедура селф-скринінгу на відповідність українського законодавства праву ЄС, ці всі паралельні процеси покликані пришвидшити наступний етап – перемовини про членство в ЄС. Також, Угода про асоціацію передбачає велику кількість зобов'язань щодо реформування законодавства України в сфері забезпечення продовольчої безпеки, а саме: наближення національного законодавства щодо стандартів торгівлі тваринами, рослинами та політики якості до законодавства ЄС. Більше того, у процесі вступу та після набуття членства в ЄС, значний вплив на формування національної адміністративно-правової політики матиме входження до Європейського адміністративного простору, що має бути враховано при концептуалізації адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки.

Забезпечення продовольчої безпеки є однією із цілей сталого розвитку ООН для людства, націй та окремих осіб, оскільки вона є гарантом існування та розвитку будь-якої держави. Зазначена проблема має багатоаспектний характер і впливає на всі сфери суспільного життя. Стан забезпечення продовольством відповідає складності поточних політичних та економічних систем, а також залежить від особливостей економічної діяльності та культурних традицій держави.

У сучасних дослідженнях з адміністративного права проблема адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки розкрита вкрай недостатньо. На теперішній час виникла необхідність визначення ролі та позиції продовольчої безпеки в контексті національної безпеки України з точки зору права, пояснення сутності та змісту адміністративно-правових відносин у секторі продовольчої безпеки, формування базових принципів її забезпечення, визначення її основних елементів, потенційних загроз та визначення суб'єктів, відповідальних за її забезпечення, та їхніх повноважень. Більш того, деякі положення чинного законодавства потребують удосконалення на основі науково обґрунтованих результатів досліджень в сфері продовольчої безпеки. Саме тому підлягають переосмисленню сформовані раніше доктринальні підходи та практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки з урахуванням реалій сьогодення та прогресивного міжнародного досвіду.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблемам продовольчої безпеки присвячено велику кількість публікацій та досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених і фахівців. Серед зарубіжних учених слід зазначити У. Ліферта, М. Мазойєра, Т. Мальтуса, А. Маслоу, Е. Райнерта,

Д. Рікардо, А. Сміта, М. Трейсі, які заклали загальнотеоретичні та методологічні засади дослідження проблеми продовольчої забезпеченості.

В Україні економічним аспектам регулювання продовольчої безпеки присвятили свої роботи А. Бабенко, Н. Басюркіна, О. Білорус, О. Бойчук, В. Будкін, І. Бураковський, А. Гальчинський, П. Гайдуцький, К. Голікова, Н. Кордзая, Д. Лук'яненко, І. Миценко, А. Мостова, В. Немченко, В. Новицький, Ю. Пахомов, В. Пятницький, В. Рокоча, І. Румик, В. Сіденко, В. Суперсон, В. Трегобчук, А. Філіпенко, Т. Циганкова, В. Юрчишин та ін.

Питання правового забезпечення продовольчої безпеки України активно досліджуються в роботах таких науковців, як В. Андрейцев, О. Батигіна, І. Бінько, В. Бойко, П. Борщевський, С. Бугера, Ю. Валетов, О. Вараксіна, М. Ващишин, В. Власов, А. Гетьман, В. Геець, О. Гойчук, М. Гребенюк, В. Грибанов, О. Гудзинський, Б. Данилишин, Л. Дейнеко, М. Долішній, А. Духневич, В. Єрмоленко, С. Кваша, Т. Коваленко, В. Ковальов, Ю. Кудріна, М. Кулаєць, Т. Курман, А. Лисецький, І. Лукінов, С. Лушпаєв, І. Манзій, Л. Міляр, Р. Мудрак, В. Носік, Б. Пасхавер, Я. Пушак, П. Саблук, В. Самокиш, В. Ситник, А. Статівка, О. Тарасюк, Р. Трінько, В. Уркевич, Л. Шинкарук, В. Шишлюк, В. Шлемко, В. Янчук та багато інших учених.

Серед учених, представників науки адміністративного права та публічного управління, які досліджували концептуальні питання адміністративно-правового забезпечення важливо виділити таких науковців як В. Авер'янов, Н. Армаш, О. Бандурка, А. Берlach, О. Безпалова, Ю. Битяк, В. Білоус, С. Братель, С. Гончарук, С. Гусаров, С. Зінченко, Р. Калюжний, М. Ковалів, В. Колпаков, Т. Коломоєць, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Курило, О. Литвак, М. Лошицький, І. Петрішак, Д. Приймаченко, В. Пузирний, Є. Соболев, А. Суббот, А. Тригуб, А. Янчук та ін.

В сфері державного управління та національної безпеки продовольчу безпеку досліджували Я. Алексєєва, І. Богданов, М. Бугрій, О. Коваленко, І. Міхаліна, С. Москаленко, В. Олійник, Т. Осташко, М. Плотнікова, І. Розпутенко, В. Руликівський, О. Скидан, А. Фролов, В. Шкаберін, С. Щербина та ін.

У процесі підготовки дослідження було проаналізовано значну кількість фахових наукових видань з проблем правового регулювання світової продовольчої безпеки. Серед них праці вітчизняних юристів-міжнародників та економістів: Г. Бувайлика, М. Буроменського, О. Висоцького, В. Денисова, В. Корецького, В. Кисіля, О. Мережка, В. Муравйова, В. Опришка, Л. Тимченка та ін.

Віддаючи належне напрацюванням згаданих авторів у цій сфері, слід зауважити, що дослідники, які були згадані, створили термінологічний апарат та обґрунтували важливість наукового пошуку шляхів вирішення важливих проблем у сфері продовольчої безпеки. Проте досі не існує загального узгодженого визначення терміну «продовольча безпека» в науковій літературі і офіційних документах, існуючий термінологічний підхід не відображає всіх

складних аспектів, пов'язаних з забезпеченням цієї безпеки. За результатами проведеного аналізу праць вчених, практиків, констатовано відсутність єдиної узгодженої позиції щодо цілісної концепції адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Представлені у сучасній літературі з адміністративного права підходи частково походять із радянського погляду на систему державного управління як системи монополії державного примусу. Також як показує перелічене вище коло авторських робіт лише незначна частина з них враховує сервісний характер адміністративно-правового забезпечення та реалії функціонування в сучасних умовах.

Мета дисертаційного дослідження полягає в розробці цілісної системи адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні та пропозицій щодо шляхів її удосконалення в контексті гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами.

Для досягнення цієї мети поставлено такі основні *задачі* дослідження:

- обґрунтувати методологію дослідження продовольчої безпеки як багатофункціональної адміністративно-правової категорії;
- проаналізувати генезис продовольчої безпеки та еволюцію її правового регулювання;
- дослідити взаємозв'язок продовольчої безпеки з національною безпекою, визначити її роль у забезпеченні економічної, екологічної та соціальної стабільності держави;
- обґрунтувати продовольчу безпеку як адміністративно-правову категорію, розглянути її зміст, структурні елементи та місце в системі публічного управління;
- дослідити поняття адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки та сформулювати його ключові характеристики;
- охарактеризувати принципи адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки та їх вплив на формування ефективної системи державного контролю;
- здійснити аналіз зарубіжних моделей правового забезпечення продовольчої безпеки та можливості їх адаптації в Україні;
- проаналізувати зарубіжні моделі правового регулювання продовольчої безпеки, оцінити можливість адаптації їх елементів в Україні;
- проаналізувати нормативно-правову базу продовольчої безпеки в Україні, визначити її прогалини та напрямки вдосконалення;
- визначити суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, їхні функції, повноваження та взаємодію;
- дослідити адміністративно-правові форми, методи та засоби забезпечення продовольчої безпеки;
- охарактеризувати адміністративні процедури у сфері продовольчої безпеки, оцінити їх ефективність та відповідність міжнародним стандартам;
- дослідити систему дозвільно-реєстраційних процедур у сфері продовольчої безпеки, визначити їхню роль у державному регулюванні;
- оцінити вплив стандартизації, сертифікації та моніторингу на стан

продовольчої безпеки, виявити проблеми у їх застосуванні;

- розробити ефективні моделі контрольно-наглядової діяльності у сфері продовольчої безпеки, визначити оптимальні форми та стадії здійснення контролю;

- охарактеризувати адміністративну відповідальність за порушення законодавства у сфері продовольчої безпеки, визначити шляхи її вдосконалення;

- дослідити адміністративне провадження як елемент правозастосування у сфері продовольчої безпеки;

- проаналізувати адміністративно-правові механізми адміністративного оскарження та судового захисту продовольчої безпеки, розробити пропозиції щодо їх оптимізації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи склали філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання правових явищ, використання яких дозволило отримати науково-обґрунтовані результати.

Філософські методи, такі як діалектичний, аксіологічний та герменевтичний, дозволяють глибше усвідомити концепцію продовольчої безпеки, її місце у системі національної безпеки та нормативно-правового регулювання. На основі положень діалектики проаналізовано закономірності розвитку продовольчої безпеки як динамічного явища, що змінюється під впливом правових, економічних та соціальних факторів (підрозділи 1.2, 2.1); аксіологічний метод допоміг визначити ціннісні орієнтири, що впливають на систему продовольчої безпеки, у тому числі на формування політики у цій сфері та розробку відповідних нормативно-правових актів (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1); герменевтичний метод використовується для тлумачення та аналізу нормативно-правових актів, що регулюють продовольчу безпеку, а також дозволяє дослідити їх зв'язок із практикою правозастосування (підрозділ 3.1).

Використання комплексу *загальнонаукових методів* дослідження дозволило оцінити продовольчу безпеку в її розвитку та прогнозувати її майбутній стан. За допомогою методів аналізу та синтезу досліджено окремі елементи продовольчої безпеки та її адміністративно-правового забезпечення (підрозділи 2.1, 2.2). Історичний метод було використано під час дослідження генезису правового регулювання продовольчої безпеки, що дозволило виявити закономірності її розвитку та визначити ключові фактори, що впливали на її формування в різні періоди (підрозділ 1.2). Семантичний метод було застосовано для визначення понятійно-категоріального апарату, зокрема таким чином були оновлені поняття продовольчої безпеки, адміністративно-правового забезпечення та інші категорії (підрозділи 2.1, 2.2). Системний метод дозволив розглядати продовольчу безпеку як складний правовий та

соціально-економічний феномен, що включає різні елементи (державне регулювання, міжнародні стандарти, механізми контролю тощо) (підрозділи 2.1). Структурно-функціональний методи був використаний для аналізу суб'єктів та механізмів контролю у сфері продовольчої безпеки (підрозділи 3.2, 3.3, 4.3, 4.4.). Порівняльно-правовий метод дозволив проаналізувати досвід інших країн у сфері продовольчої безпеки, що дозволило визначити найбільш ефективні моделі правового регулювання та можливості їх адаптації в Україні (підрозділ 2.4). Синергетичний метод використовувався при побудові інноваційних за змістом напрямів удосконалення законодавства України та практики його застосування (підрозділи 3.1, 5.1).

У процесі дослідження значення мають *спеціально-наукові методи*. Зокрема, формально-юридичний метод був використаний під час аналізу правових норм, що регулюють забезпечення продовольчої безпеки (підрозділи 3.1, 5.1). Логіко-юридичний метод дозволив виявити прогалини у законодавстві та сформулювати рекомендації щодо його вдосконалення (підрозділи 3.1, 4.4, 5.1). Структурно-системний метод використовується для аналізу взаємодії правових норм та інституцій, що забезпечують продовольчу безпеку (підрозділи 4.1, 4.2, 4.3, 4.4). Статистичний метод дозволив оцінити ефективність правових механізмів шляхом аналізу статистичних даних щодо рівня продовольчої безпеки, випадків її порушень тощо (підрозділи 2.1).

Емпірична база дисертації. Обґрунтування авторської концепції адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки здійснювалось шляхом дослідження значного теоретичного та практичного матеріалу. Була опрацьована широка джерельна база щодо теорії та практики забезпечення продовольчої безпеки в Україні та за кордоном. Особливої уваги було приділено особливостям цієї сфери в умовах широкомасштабного російського вторгнення.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження продовольчої безпеки» складається з трьох підрозділів і присвячений теоретико-методологічним засадам продовольчої безпеки, її історичному розвитку та ролі у забезпеченні національної безпеки.

Розділ 2 «Правоохоронний сервіс як ключова засада правоохоронної діяльності» складається з чотирьох підрозділів і присвячений аналізу адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, його концептуальних засад, механізмів та принципів.

Розділ 3 «Механізм адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки» складається з чотирьох підрозділів, у яких аналізуються питання адміністративно-правових механізмів забезпечення продовольчої безпеки, зокрема, нормативно-правовому регулюванню, визначенню суб'єктів управління, застосуванню правових форм і методів, а також адміністративним процедурам у цій сфері.

Розділ 4. «Адміністративно-правові засоби забезпечення продовольчої безпеки» складається з чотирьох підрозділів, в яких розкриваються ключові елементи правового інструментарію, що застосовується публічною

адміністрацією для гарантування продовольчої безпеки в Україні.

Розділ 5 «Адміністративна відповідальність та оскарження у сфері продовольчої безпеки» складається з чотирьох підрозділів, у яких обґрунтовано науково-теоретичні підходи до правового механізму притягнення до адміністративної відповідальності за порушення у сфері продовольчої безпеки, а також системно досліджено порядок адміністративного та судового оскарження рішень, дій або бездіяльності органів публічної адміністрації, що діють у цій сфері. Особливу увагу приділено формуванню ефективної та справедливої процедури захисту прав учасників продовольчих правовідносин.

У результаті проведеного дослідження сформульовано висновки та пропозиції, ключовими з яких є:

1. Визначено, що дослідження проблеми продовольчої безпеки як багатофункціональної адміністративно-правової категорії потребує застосування комплексного, міждисциплінарного підходу, який охоплює правові, економічні, соціальні та екологічні аспекти. Використання різноманітних методів аналізу сприяє глибокому вивченню адміністративно-правових механізмів продовольчої безпеки, дозволяє виявити прогалини у правовому регулюванні та розробити ефективні механізми вдосконалення законодавства в цій сфері. Основним дослідницьким інструментом при цьому виступають системний, аксіологічний, синергетичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, соціологічний та прогностичний методи пізнання. З огляду на складність продовольчої безпеки, додатково застосовуються методи економічного та соціологічного аналізу.

2. Досліджено еволюцію продовольчої безпеки як багатовимірного явища, що формувалося впродовж історії людства. Вона пройшла шлях від локальних механізмів збереження харчових ресурсів до сучасних глобальних стратегій забезпечення продовольчої стійкості. Правове регулювання у цій сфері змінювалося відповідно до соціально-економічних трансформацій, від традиційних норм збереження продовольчих запасів у давнину до сучасних міжнародних стандартів та національних законодавчих ініціатив.

Формування концепції продовольчої безпеки значною мірою визначалося розвитком суспільних відносин: поглибленням поділу праці, еволюцією товарно-грошових систем, зростанням рівня життя населення, а також прогресом у науково-технічній сфері та вдосконаленням методів збору і аналізу статистичних даних. На сучасному етапі продовольча безпека є важливим компонентом міжнародного права та внутрішньодержавного регулювання, що охоплює безпечність харчових продуктів, контроль за їх якістю та механізми сталого розвитку аграрного сектору.

3. Пропонується визначення продовольчої безпеки як комплексного явища, що охоплює систему державних, правових, економічних і соціальних заходів, спрямованих на забезпечення стабільного виробництва, постачання та розподілу продовольства відповідно до медичних, санітарних та екологічних стандартів. Це гарантує фізичну та економічну доступність продуктів

харчування для всіх верств населення, незалежно від зовнішніх і внутрішніх викликів.

Зазначене визначення відходить від вузькоекономічного підходу, акцентуючи увагу на важливості правового регулювання та адміністративно-правових інструментів у сфері продовольчої безпеки. Особливий наголос зроблено на необхідності ефективного функціонування цих механізмів навіть за умов кризових ситуацій, таких як воєнні конфлікти, природні катастрофи чи економічні потрясіння.

4. Доведено, що продовольча безпека є ключовим елементом національної безпеки, оскільки стабільне постачання якісних і доступних харчових продуктів безпосередньо впливає на соціальну стабільність, економічний розвиток та стійкість держави. Недостатній рівень продовольчої безпеки може спричинити соціальну напругу, масові протести та навіть політичну нестабільність. Тому забезпечення продовольчої безпеки є одним із пріоритетних завдань державної політики.

Відсутність належного контролю у цій сфері підвищує ризики соціально-економічних криз та загрожує національній безпеці. Для формування ефективної системи продовольчої безпеки, яка відповідає міжнародним стандартам і враховувала національні інтереси, необхідно на законодавчому рівні закріпити її статус як складової частини національної безпеки.

Запропоновано інтеграційний підхід до забезпечення продовольчої безпеки, який включає створення єдиної системи державного контролю та моніторингу. Вона повинна забезпечувати міжвідомчу координацію між Міністерством аграрної політики, Міністерством охорони здоров'я, Держпродспоживслужбою, місцевими органами влади та інститутами громадянського суспільства. Функціонування цієї системи має базуватися на сучасних цифрових технологіях, що дадуть змогу оперативно відстежувати рівень продовольчої безпеки, запобігати кризовим ситуаціям та швидко реагувати на потенційні загрози.

5. У ході порівняльного аналізу встановлено, що країни з розвиненою системою продовольчої безпеки впроваджують комплексний підхід до державної політики у цій сфері, що включає ефективні законодавчі механізми та адміністративне регулювання. Зокрема, у Європейському Союзі, США та Канаді продовольча безпека забезпечується шляхом збалансованого поєднання державного контролю та ринкових інструментів. Сучасні тенденції розвитку продовольчої безпеки орієнтовані на впровадження інновацій у сільському господарстві, цифрові технології моніторингу та заходи з підвищення екологічної стійкості.

Для ефективної адаптації зарубіжного досвіду до українських реалій необхідно розробити єдиний законодавчий акт, що регулюватиме питання продовольчої безпеки, а також посилити державний контроль за якістю харчових продуктів і впровадити ефективні механізми моніторингу. Особливу увагу слід приділити цифровим технологіям у сфері продовольчої безпеки. У

цьому контексті доцільним є використання досвіду США щодо цифровізації продовольчого моніторингу, зокрема через застосування технологій Big Data та блокчейн для відстеження ланцюгів постачання продуктів харчування.

6. Відзначено, що Стратегія продовольчої безпеки України на період до 2027 року передбачає комплексний підхід до забезпечення продовольчої стабільності, враховуючи воєнні ризики, екологічні виклики, кліматичні зміни та антропогенний вплив. Документ визначає три ключові цілі: 1) стимулювання розвитку аграрного виробництва та наповнення продовольчого ринку, що включає підтримку вітчизняних виробників, зокрема органічної продукції, поступове заміщення імпорту та відновлення підприємств харчової промисловості; 2) забезпечення доступності продовольства для всіх груп населення шляхом зниження частки витрат на харчові продукти в споживчих бюджетах громадян; 3) посилення безпекової складової та усунення загроз завдяки створенню державних резервів продовольства, впровадженню системи моніторингу продовольчої безпеки, розмінуванню сільськогосподарських земель та адаптації аграрного сектору до змін клімату.

З огляду на складну ситуацію, спричинену війною та її наслідками, а також кліматичні й соціально-економічні фактори, важливим є подальше вдосконалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року. Для цього необхідно реалізувати такі заходи:

удосконалення механізмів формування продовольчого резерву та стратегічного планування, що передбачає збільшення запасів критично важливих продуктів (зернових, олії, м'яса, молочної продукції, солі, цукру) з метою забезпечення продовольчої стійкості у разі перебоїв у постачанні. Необхідно створити логістичні хаби та резервні сховища у західних регіонах країни, мінімізуючи ризики втрат продовольства через воєнні дії. Важливим напрямом є інтеграція України у європейську систему продовольчих резервів через спільні програми з ЄС;

посилення продовольчої незалежності та підтримка аграрного виробництва в умовах відновлення економіки України потребують комплексного підходу, що включає впровадження державних програм фінансової підтримки фермерських господарств, надання грантів, відновлення технічної бази аграрного сектору, особливо в деокупованих регіонах. Важливо розвивати механізми страхування врожаю та агробізнесу від воєнних ризиків у співпраці з міжнародними фінансовими установами. Додатково слід стимулювати вертикальну інтеграцію через створення аграрних кооперативів, які об'єднують виробництво, переробку та збут продукції;

відновлення аграрних земель та забезпечення екологічної безпеки передбачає рекультивацію забруднених унаслідок бойових дій ґрунтів шляхом внесення органічних речовин та застосування фіторе mediaції. Необхідно адаптувати аграрний сектор до змін клімату, розбудовуючи сучасні зрошувальні системи, впроваджуючи посухостійкі культури та інвестуючи у розвиток тепличного господарства. Також важливим є впровадження практик відновлюваного сільського господарства для збереження біорізноманіття;

зміни у соціальній політиці та доступності продуктів мають передбачати впровадження механізму адресної продовольчої допомоги для вразливих категорій населення (переселенців, пенсіонерів, багатодітних сімей) через систему продовольчих ваучерів, аналогічну американській SNAP. Доцільним є створення муніципальних соціальних продовольчих фондів для закупівлі місцевої фермерської продукції, а також сприяння розвитку малого агробізнесу через спрощене кредитування для ветеранів та переселенців;

з метою розширення міжнародної співпраці та збільшення обсягів експорту аграрної продукції Україна має розвивати альтернативні логістичні маршрути шляхом переходу на залізничні та річкові перевезення. Важливим є впровадження стандартів ЄС у харчову промисловість для спрощення доступу на європейські ринки, створення державних програм для залучення міжнародних інвестицій у відновлення аграрного сектору та розвиток українських агроекспортних хабів у країнах ЄС і Близького Сходу.

7. Проведений аналіз свідчить, що продовольча безпека є складною багатовимірною системою, регулювання якої здійснюється нормами адміністративного, цивільного, екологічного, аграрного та податкового права. Водночас чинна нормативно-правова база потребує вдосконалення, зокрема шляхом усунення нормативних колізій між законодавчими та підзаконними актами, посилення адміністративної відповідальності за порушення вимог продовольчої безпеки, а також оптимізації механізмів державного контролю та нагляду. Удосконалення цих аспектів сприятиме підвищенню ефективності системи продовольчої безпеки відповідно до міжнародних стандартів та національних пріоритетів розвитку.

8. Обґрунтовано, що продовольча безпека як адміністративно-правова категорія є складним правовим явищем, що охоплює систему суспільних відносин у сфері забезпечення доступності та якості харчових продуктів і регулюється нормами адміністративного права. Її структура включає нормативно-правове забезпечення, систему державного контролю та адміністративні процедури. У системі публічного управління продовольча безпека розглядається як ключовий елемент державної політики, що реалізується через діяльність уповноважених органів і відповідні правові механізми.

9. Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки слід розглядати як комплексну систему заходів, що реалізуються державними органами з метою створення належних умов для гарантування доступності, безпечності та якості харчових продуктів. Ця система охоплює механізми адміністративного регулювання, державного контролю та правозастосування, включаючи сертифікацію, дозвольно-реєстраційні процедури, контрольно-наглядові заходи, адміністративне оскарження та притягнення до відповідальності. У сукупності ці елементи забезпечують ефективний захист прав споживачів і сприяють стабільному функціонуванню аграрного ринку.

10. Визначено та систематизовано принципи адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, які є основою ефективного

державного контролю. Вони гарантують правову визначеність, прозорість регулювання, баланс державного втручання та саморегулювання у сфері продовольчої політики. Ці принципи поділяються на загальні (законність, об'єктивність, соціальна спрямованість, комплексність) та спеціальні (продовольча незалежність, взаємодія публічного та приватного права, інформованість споживачів). Їхня належна імплементація сприяє вдосконаленню механізмів моніторингу, ліцензування, сертифікації та контрольно-наглядових процедур у сфері продовольчої безпеки.

11. Встановлено, що адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки реалізується через взаємодію державних та місцевих органів, які виконують законодавчі, управлінські, контрольні та наглядові функції. Серед ключових суб'єктів – Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, а також органи місцевого самоврядування. Нагальною є необхідність підвищення ефективності координації між цими органами, усунення дублювання повноважень та створення єдиної інтегрованої системи управління продовольчою безпекою.

12. Визначено, що адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки включає широкий спектр форм, методів та засобів. Ключову роль відіграють правові форми управління (нормативні акти, адміністративні правочини, реєстраційні дії) та неправові заходи (організаційні заходи, інструктажі). Методи правового впливу поділяються на зобов'язуючі, забороняючі та дозволяючі, а засоби державного контролю включають стандартизацію, сертифікацію, ліцензування, моніторинг і контрольно-наглядові процедури, що сприяють стабільності продовольчої політики держави.

13. Досліджено адміністративні процедури у сфері продовольчої безпеки, які охоплюють систему дозвільно-ліцензійних, контрольних, наглядових, адміністративно-деліктних та інформаційно-просвітницьких заходів. Ефективність цих процедур залежить від чіткості нормативного регулювання, належного функціонування контролюючих органів та відповідності міжнародним стандартам. Наразі ефективність адміністративних процедур у сфері продовольчої безпеки залишається недостатньою через бюрократичні перепони, відсутність інтегрованого механізму нагляду та слабку координацію між відповідальними органами. Це ускладнює відповідність міжнародним стандартам і потребує реформування через спрощення регуляторних процедур, цифровізацію контролю та впровадження ризик-орієнтованого підходу.

14. Проаналізовано систему дозвільно-реєстраційних процедур як ключовий елемент державного регулювання у сфері продовольчої безпеки. Вона спрямована на балансування інтересів держави, бізнесу та суспільства, запобігання ризикам і забезпечення безпеки харчових продуктів через регламентацію діяльності суб'єктів господарювання. Ця система включає

дозвільні акти, реєстраційні заходи, контрольні механізми та діяльність спеціалізованих органів.

15. Обґрунтовано, що стандартизація, сертифікація та моніторинг є основними механізмами адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Стандартизація встановлює єдині вимоги до якості харчових продуктів, процесів їх виробництва та обігу, що забезпечує належний рівень споживчого захисту. Сертифікація підтверджує безпечність та якість продукції, але її впровадження ускладнюється бюрократичними процедурами, високими витратами для виробників і можливими корупційними ризиками. Моніторинг спрямований на виявлення потенційних загроз у ланцюгу виробництва та постачання харчових продуктів, проте недостатність технічного оснащення та нестача кваліфікованих кадрів гальмують його ефективність.

16. Доведено, що ефективні моделі контрольно-наглядової діяльності повинні базуватися на комплексному підході, який поєднує державний контроль, моніторинг ризиків та аудит відповідності. Найбільш оптимальними є превентивні заходи, регулярні перевірки, аналітичні дослідження, а також чітке законодавче розмежування функцій контролю та нагляду. Це сприятиме прозорості системи та мінімізує корупційні ризики.

17. Досліджено адміністративну відповідальність у сфері продовольчої безпеки як важливий механізм правового регулювання, що виконує каральну, профілактичну та стимулюючу функції. Основні види правопорушень у цій сфері включають недотримання вимог щодо виробництва, транспортування, зберігання та реалізації продукції, порушення санітарних норм і неналежне маркування. Ефективність системи адміністративної відповідальності залишається недостатньою через прогалини в правовому регулюванні, недосконалий механізм доведення вини та низький рівень виконання санкцій. Вдосконалення адміністративної відповідальності передбачає уніфікацію правових норм, чітке визначення складів правопорушень, запровадження диференційованих санкцій і створення ефективного механізму правозастосування. Важливим напрямом є цифровізація процесів фіксації та розгляду порушень, що сприятиме зменшенню корупційних ризиків та підвищенню прозорості правозастосування.

Необхідно також посилити координацію між контролюючими органами, зокрема Держпродспоживслужбою, МОЗ та місцевими органами самоврядування, щоб забезпечити оперативне виявлення правопорушень і швидке реагування на них. Інтеграція ризик-орієнтованого підходу в систему адміністративного контролю сприятиме ефективному розподілу ресурсів, зосередженню уваги на критичних напрямках, зменшенню адміністративного навантаження на бізнес і водночас підвищенню рівня продовольчої безпеки.

18. Зазначено, що адміністративне провадження у сфері продовольчої безпеки є ключовим елементом правозастосування, що забезпечує належну реалізацію адміністративно-правових норм, встановлення фактів правопорушень та застосування відповідних санкцій. Воно включає низку

послідовних стадій – від ініціювання справи та адміністративного розслідування до прийняття рішення, його перегляду та виконання. Відсутність уніфікованого визначення адміністративного провадження у законодавстві України зумовлює необхідність його вдосконалення, що передбачає цифровізацію процесу, запровадження єдиних стандартів правозастосування та чітке розмежування повноважень контролюючих органів для підвищення ефективності правозастосування у сфері продовольчої безпеки.

Для вдосконалення адміністративного провадження у сфері продовольчої безпеки необхідно розробити єдиний правовий механізм його здійснення, що включатиме чітку регламентацію процесуальних норм, запровадження електронного моніторингу та автоматизованої системи обліку порушень, підвищення прозорості розгляду справ, а також посилення відповідальності за невиконання рішень контролюючих органів.

19. Проаналізовано адміністративно-правові механізми адміністративного оскарження та судового захисту у сфері продовольчої безпеки, які відіграють важливу роль у забезпеченні законності правозастосування, захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів, проте їх ефективність обмежується відсутністю єдиних процедур оскарження, надмірною тривалістю судового розгляду та недостатньою правовою визначеністю, що вимагає вдосконалення шляхом запровадження спрощених і прозорих адміністративних процедур, посилення нормативного регулювання судового контролю та впровадження альтернативних способів вирішення спорів, таких як адміністративна медіація та досудове врегулювання конфліктів.

Дякую за увагу!

Здобувачці було задано **9 запитань**, на які вона надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Запитання задавали:

1. Фесенко Олександр Миколайович, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук.

Шановна Юліє Юрїївно, як Ви визначаєте сутність продовольчої безпеки в контексті адміністративно-правового підходу?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Продовольча безпека в адміністративно-правовому контексті – це гарантований державою стан забезпеченості населення якісними, безпечними та доступними харчовими продуктами, який досягається через впровадження цілісної системи організаційно-правових, наглядово-контрольних, інформаційно-аналітичних і превентивних механізмів. Це не лише стратегічний елемент національної безпеки, а й цільовий вектор публічного адміністрування, який вимагає чіткої координації дій уповноважених органів та адаптації до ризиків і викликів, включаючи збройні конфлікти й глобальні кризи.

2. Сокурєнко Олена Анатоліївна, доцент кафедри права та

правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, які, на Вашу думку, є ключові принципи адміністративно-правового регулювання у сфері продовольчої безпеки?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Серед ключових принципів я виділяю: 1) принцип публічного інтересу – тобто пріоритету забезпечення безпеки населення над приватними інтересами бізнесу; 2) принцип превентивності – спрямованість державного контролю на упередження загроз; 3) принцип прозорості та підзвітності суб'єктів владних повноважень; 4) принцип інтеграції з європейськими стандартами продовольчої політики; 5) принцип децентралізації – за яким локальні громади повинні брати участь у забезпеченні продовольчої стабільності на місцях.

3. Окопник Олена Миколаївна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, окресліть, будь ласка, основні недоліки чинної системи державного контролю у сфері продовольчої безпеки.

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Серед ключових недоліків: по-перше – фрагментарність законодавчого регулювання, що ускладнює реалізацію єдиної політики; по-друге – дублювання повноважень між Держпродспоживслужбою, МОЗ та іншими органами; по-третє – недостатній рівень цифровізації процедур контролю; по-четверте – слабка практична реалізація ризик-орієнтованого підходу; по-п'яте – обмежене залучення громадськості до моніторингу якості продовольства. У своїй дисертації я запропонувала модель уніфікованого адміністрування та нормативну структуру, яка дозволить подолати ці проблеми.

4. Кондратенко Віталій Миколайович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор.

Шановна Юліє Юріївно, у чому полягає Ваша авторська пропозиція щодо цифрового реформування державного контролю у сфері продовольчої безпеки?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Моя авторська пропозиція передбачає створення єдиного електронного порталу контролю, що включає: електронну реєстрацію суб'єктів господарювання; цифрові профілі ризику; електронний облік перевірок; блокчейн-реєстри щодо безпечності продукції; відкритий доступ для споживачів до аналітичної інформації. Ця система дозволить забезпечити прозорість, об'єктивність і швидкість реагування на ризики, а також мінімізує корупційні прояви в інспекційній діяльності.

5. Юрах Віталій Михайлович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, як Ви оцінюєте потенціал участі громадських організацій у реалізації продовольчої політики?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Роль громадських організацій є

стратегічною у формуванні довіри до державного контролю. Це – механізм суспільного моніторингу, інструмент подання скарг, джерело фахової експертизи та комунікаційний канал між споживачами й владою. Я вважаю доцільним нормативне закріплення механізмів участі інститутів громадянського суспільства в реалізації державної політики у формі дорадчих рад, громадського аудиту та публічних консультацій щодо проєктів рішень у сфері продовольчої безпеки.

6. Зеленко Інна Павлівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, як Ви оцінюєте актуальність розробки окремого Закону України «Про продовольчу безпеку»?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Прийняття Закону «Про продовольчу безпеку» є надзвичайно актуальним, оскільки чинна система регулювання має фрагментарний характер, що ускладнює її реалізацію на практиці. Запропонований мною підхід передбачає закріплення: уніфікованого понятійного апарату, повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади, ризик-орієнтованих принципів контролю, процедур взаємодії з громадськістю, а також цифрових механізмів моніторингу. Такий закон став би не лише логічною реакцією на виклики війни та євроінтеграції, а й базовим актом для оновлення агропродовольчої політики держави.

7. Трошкіна Катерина Євгенівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, які форми адміністративної відповідальності Ви вважаєте найбільш ефективними для реагування на порушення у сфері продовольчої безпеки?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Найбільш ефективними я вважаю адміністративно-превентивні заходи у формі приписів, зупинення діяльності, обов'язкових приписів щодо усунення порушень, а також значні штрафи за систематичні порушення. Окремо варто розглянути перспективу введення підвищеної відповідальності за недостовірну звітність щодо обігу харчової продукції. Для цього я запропонувала модель диференціації порушень за рівнем ризику та шкоди, що дає змогу впровадити гнучкий підхід до реагування з боку державних органів.

8. Поляруш Світлана Іванівна, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат історичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, як у Вашій роботі висвітлюється координація між українськими органами влади та наддержавними структурами в контексті виконання міжнародних зобов'язань України?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Координація між національними та наддержавними структурами, особливо в межах виконання зобов'язань перед ЄС і СОТ, є надзвичайно важливою. У своїй роботі я звертаю увагу на

необхідність адаптації українського законодавства до вимог *acquis communautaire*, включаючи вимоги до простежуваності, лабораторного контролю, інспекцій. Пропонується створення інтегрованої платформи для обміну інформацією між державними органами України та європейськими системами швидкого реагування на харчові небезпеки (RASFF). Така взаємодія є запорукою якості експортної політики України та її інтеграції до єдиного європейського ринку харчів.

9. Мілова Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності, кандидат юридичних наук, доцент.

Шановна Юліє Юріївно, чи передбачено у Вашій роботі функціональне оновлення повноважень місцевого самоврядування у сфері продовольчої безпеки?

Пустовіт Ю.Ю.: Дякую за запитання. Так, у межах дисертації я пропоную концепцію децентралізованої моделі продовольчої безпеки, яка передбачає надання органам місцевого самоврядування повноважень щодо: оперативного реагування на локальні кризи (наприклад, порушення постачання продуктів), участі у державному моніторингу, адміністрування баз даних щодо забезпеченості територіальних громад продуктами харчування, контролю за якістю продукції на місцевих ринках. Це дасть змогу забезпечити гнучкість, адаптивність і підзвітність політики безпеки на рівні громад, що особливо актуально в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

ВИСТУПИЛИ:

Науковий консультант: Гуржій Т.О., доктор юридичних наук, професор:

1. Оцінка роботи здобувачки у процесі підготовки дисертації: виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

У процесі підготовки дисертації Пустовіт Юлія Юріївна виконала індивідуальний план наукової роботи у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим консультантом протягом усього терміну навчання в докторантурі.

2. Актуальність теми дисертаційної роботи.

У сучасних умовах глобальних трансформацій, пов'язаних із кліматичними змінами, пандеміями, збройними конфліктами та економічними кризами, продовольча безпека набула не лише соціального, а й геополітичного та стратегічного виміру. Для України, яка водночас є аграрною державою та країною, що зазнала повномасштабної збройної агресії, питання ефективного адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки має пріоритетне значення.

Тривала воєнна агресія завдала суттєвих ударів по аграрній інфраструктурі, порушила логістичні ланцюги, спричинила тимчасову

окупацію сільськогосподарських територій, що безпосередньо поставило під загрозу стабільність системи харчового забезпечення як всередині країни, так і в міжнародних зобов'язаннях України як експортера.

Водночас євроінтеграційний вектор розвитку держави передбачає імплементацію європейських норм і підходів до управління у сфері безпечності харчових продуктів, простежуваності, реагування на ризики та публічного контролю. Ці процеси супроводжуються складними викликами нормативного, інституційного, управлінського характеру, що потребують комплексного переосмислення й оновлення чинної правової системи.

Саме тому тема дисертації Пустовіт Юлії Юріївни «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» є своєчасною, соціально значущою, теоретично наповненою й практично орієнтованою. Вона поєднує глибоке концептуальне осмислення правової природи продовольчої безпеки як елемента національної безпеки з аналізом сучасного адміністративного інструментарію, нормативної бази, міжнародного досвіду та перспектив цифрового врядування у цій сфері.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р., ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. №1678-VII; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015); Стратегії національної безпеки України, схваленої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. №392/2020; Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 р. №684-р). Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного торговельно-економічного університету від 23 вересня 2023 р., протокол №2, п. 15.

4. Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів

За підсумками проведеного дослідження сформовано ряд нових концептуальних наукових положень і висновків, розроблених безпосередньо автором. Зокрема, *уперше*:

сформульовано положення щодо інтеграції інноваційних управлінських практик з міжнародним досвідом у сфері адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Зокрема, обґрунтовано необхідність поєднання традиційних адміністративних механізмів (контроль, сертифікація, нагляд) із сучасними інноваційними практиками, які успішно застосовуються в провідних країнах світу (зокрема ЄС та США). Пропонується використання новітніх цифрових технологій, блокчейн, Big Data та ризик-орієнтовані підходів в адміністративному регулюванні. Це забезпечить прозорість ланцюгів постачання харчових продуктів, оперативність контролю, швидке реагування на кризові ситуації та,

відповідно, підвищить рівень продовольчої безпеки;

розроблено принципово нову для України модель управління продовольчою безпекою, яка передбачає створення єдиної, інтегрованої міжвідомчої системи контролю. Ця система має об'єднати інформаційні бази Міністерства аграрної політики та продовольства, Держпродспоживслужби, Міністерства охорони здоров'я, екологічних та митних органів, а також органів місцевого самоврядування. Запропонована модель дозволяє реалізовувати державну політику комплексно, уникати дублювання функцій та повноважень, підвищувати оперативність та ефективність адміністративно-правового регулювання в продовольчій сфері;

сформовано рекомендації щодо створення єдиного координаційного центру з питань продовольчої безпеки, який би займався оперативною координацією роботи всіх органів, залучених до продовольчої безпеки. Цей орган покликаний забезпечити обмін інформацією між відомствами, визначати пріоритетні напрямки діяльності, швидко реагувати на загрози і виклики у сфері продовольчої безпеки, що є особливо важливим в умовах сучасних кризових явищ (воєнні дії, кліматичні зміни, пандемії);

запропоновано спрощення регуляторних процедур у сфері продовольчого контролю як комплексу заходів щодо перегляду чинної дозвільної системи у сфері продовольчого контролю, а саме – суттєво спростити процедури отримання дозволів, сертифікації та реєстрації операторів продовольчого ринку. Зазначене дозволить значно зменшити адміністративне навантаження на бізнес, скоротити витрати часу та коштів на проходження процедур контролю, сприяти розвитку підприємництва та одночасно підвищити ефективність державного регулювання та контролю;

запропоновано чітке диференціювання адміністративних санкцій залежно від тяжкості наслідків та закріплення принципу невідворотності покарання. Авторка пропонує чітко визначити склади адміністративних правопорушень з диференційованим підходом до встановлення санкцій – від простих адміністративних стягнень (штрафів за незначні порушення) до жорстких санкцій (значні штрафи, тимчасове припинення діяльності) за серйозні порушення. Особливий акцент зроблено на запровадженні механізмів, що забезпечують невідворотність відповідальності, як одного з ключових чинників ефективності державного контролю;

запропоновано створення єдиної електронної платформи для моніторингу продовольчої безпеки, яка дозволить у реальному часі контролювати якість харчових продуктів на всіх етапах постачання – від виробника до споживача. Запропоновано використання сучасних інформаційних технологій (зокрема Big Data та блокчейн) для створення прозорого, безпечного та надійного механізму контролю, що сприятиме запобіганню розповсюдженню небезпечних продуктів та гарантуватиме швидке реагування у разі виникнення загроз для продовольчої безпеки;

удосконалено:

поняття «продовольча безпека» як адміністративно-правової категорії. Авторка включила у визначення не лише питання доступності та якості харчових продуктів, але й такі важливі аспекти, як стабільність забезпечення продовольством населення в умовах кризових явищ (наприклад, воєнних конфліктів), екологічну стійкість аграрного виробництва та ефективність управління процесами забезпечення продовольства. Це визначення є більш актуальним для сучасних умов і відповідає міжнародним стандартам, прийнятим на рівні ООН та ЄС;

визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», яке тепер охоплює не лише контроль і регулювання, а й превентивні механізми, спрямовані на запобігання кризовим ситуаціям у продовольчій сфері. Це визначення також включає не лише традиційні адміністративно-правові заходи (контроль, нагляд, відповідальність), але й сучасні управлінські методи, спрямовані на координацію діяльності суб'єктів забезпечення продовольчої безпеки, зокрема залучення громадськості, впровадження електронних інструментів, використання міжнародних стандартів і кращих світових практик;

визначення поняття «адміністративна відповідальність у сфері продовольчої безпеки» як особливого виду юридичної відповідальності, що характеризується застосуванням адміністративних заходів примусу до юридичних і фізичних осіб за порушення встановлених нормативно-правовими актами вимог до безпеки та якості харчових продуктів. В цьому визначенні запропоновано враховувати диференціацію відповідальності залежно від тяжкості наслідків, що є важливим для практики правозастосування та підвищення ефективності контролю за безпекою харчових продуктів;

перелік базових принципів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Зокрема, запропоновано включити до цього переліку принципи координації, прозорості, відповідальності органів державної влади, а також принципи превентивності та оперативності реагування на загрози;

перелік об'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, який включає: харчові продукти всіх категорій (рослинного та тваринного походження); кормову базу (корми, добавки, ветеринарні препарати); матеріали та обладнання, що використовуються при виробництві та транспортуванні харчової продукції; об'єкти продовольчої інфраструктури; технологічні процеси та процедури виробництва і транспортування харчових продуктів. Це дозволяє більш чітко ідентифікувати сфери відповідальності суб'єктів господарювання і державних органів, що позитивно впливає на ефективність державного регулювання;

перелік суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. До цього переліку включено як державні органи загальної компетенції (Міністерство аграрної політики, Держпродспоживслужба), так і спеціальні суб'єкти, діяльність яких безпосередньо чи опосередковано впливає на стан продовольчої безпеки

(митні органи, екологічні інспекції, органи місцевого самоврядування та громадські інститути контролю). Авторка уточнила функціональні повноваження цих суб'єктів та запропонувала більш чіткий механізм їхньої взаємодії;

класифікацію адміністративно-правових засобів забезпечення продовольчої безпеки. Авторкою чітко розмежовано регуляторні, контрольні, наглядові та примусові засоби, що дає змогу більш ефективно застосовувати їх на практиці та досягати кращих результатів у сфері забезпечення продовольчої безпеки;

підхід до розподілу повноважень між органами державної влади у сфері продовольчої безпеки, що передбачає чітке розмежування компетенцій органів загальної і спеціальної компетенції. Це дозволить уникнути дублювання функцій і поліпшити координацію дій органів влади;

механізм взаємодії між державою та громадськістю у сфері контролю за продовольчою безпекою. Запропоновано залучати громадськість до процедури контролю і нагляду через інститути громадських рад та експертних комісій, що забезпечить прозорість і демократичність процесів управління у зазначеній сфері;

дістали подальшого розвитку:

концепція взаємозв'язку продовольчої безпеки з національною безпекою. Визначено, що продовольча безпека є полівидовим поняттям, оскільки її зміст як соціально-економічної категорії тісно пов'язаний із національною безпекою держави. Аналіз підтвердив, що продовольча безпека є не лише економічною чи соціальною категорією, а й одним із фундаментальних елементів національної безпеки, оскільки рівень забезпеченості населення якісними продуктами безпосередньо впливає на стабільність державного управління;

періодизація становлення адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні. У роботі авторка запропонувала уточнену періодизацію розвитку адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Вона чітко визначила етапи становлення цієї сфери, виділивши основні історичні періоди та фактори, що сприяли трансформації правового регулювання. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти особливості та тенденції розвитку адміністративного регулювання у сфері продовольчої безпеки, а також ефективніше формувати майбутню політику у цій сфері;

підходи щодо забезпечення продовольчої безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. Авторка розробила рекомендації щодо формування системи стратегічних резервів продовольства, створення спеціалізованих логістичних центрів, механізмів оперативного реагування та взаємодії державних структур із бізнесом та громадськістю. Цей підхід дозволить Україні більш ефективно протистояти кризам у сфері продовольчої безпеки;

характеристика адміністративно-правових форм і методів забезпечення продовольчої безпеки. Авторка детально описала й доповнила перелік адміністративних процедур, таких як контрольні заходи, моніторинг якості

продукції, державна сертифікація, інспектування та ревізії, а також адміністративні санкції і примусові заходи щодо порушників. Таке поглиблене опрацювання форм і методів дозволяє державним органам більш чітко і ефективно застосовувати їх на практиці, забезпечуючи продовольчу безпеку;

у роботі більш ґрунтовно було проаналізовано та доповнено коло основних недоліків та викликів, які існують у сфері забезпечення продовольчої безпеки України. Авторка зосередила увагу на таких важливих проблемах, як недостатня координація між органами влади, неефективність окремих адміністративних процедур, дублювання повноважень різних органів, бюрократичні бар'єри для бізнесу, проблеми у сфері стандартизації та сертифікації продукції, а також ризики, пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю.

5. Наукове та практичне значення дослідження.

Дисертаційне дослідження має як науково-теоретичний, так і прикладний інтерес. Одержані результати можуть бути використані:

у законотворчій роботі – щодо удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за якість та безпечність харчових продуктів (лист Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності №04-27/12-2025/82002 від 09.04.2025);

у науково-дослідній сфері – при проведенні фундаментального дослідження за темою «Інституційні спроможності України для післявоєнного відновлення: нормативно-правові механізми ефективної реалізації» Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову діяльність Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України від 20.12.2024);

у правозастосуванні – при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання податкового контролю та адміністрування податків для великих платників; напрацюванні пропозицій щодо покращення методик аналізу податкових ризиків та ефективного моніторингу діяльності підприємств; у розробці внутрішніх інструкцій та нормативних документів Центрального міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків (довідка про впровадження Центрального міжрегіонального управління Державної податкової служби України по роботі з великими платниками податків №424/5/31-00-05-02-05 від 13.03.2025); при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання продовольчої безпеки в діяльності підприємств харчової промисловості (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Асоціації «Укроліапром» №15-07/19 від 24.02.2025); при наданні правової допомоги агропромисловим підприємствам у питаннях регулювання продовольчої безпеки, у тому числі, під час захисту прав підприємств аграрного сектору в адміністративних судах у справах, пов'язаних із державним контролем за безпечністю харчових продуктів (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження

в діяльність адвокатського об'єднання «Міжнародна правова безпека»); при удосконаленні механізмів взаємодії підприємства з державними контролюючими органами (Держпродспоживслужба, МОЗ, місцеві органи влади) в частині запровадження нових процедур моніторингу відповідності молочної продукції санітарно-гігієнічним нормам на всіх етапах виробництва, а також впроваджені рекомендацій щодо юридичного захисту підприємства в умовах перевірок і дотримання вимог щодо продовольчої безпеки (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність ТОВ «Клуб сиру»);

в освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Забезпечення законності в публічному управлінні», «Управлінський контроль в публічній сфері», «Публічна служба», «Публічне адміністрування» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ №18-ОП від 05.03.2025).

6. Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні положення та висновки дисертації опубліковано в 29 наукових статтях, з яких: у вітчизняних фахових наукових виданнях – 22; у зарубіжних наукових періодичних виданнях та прирівняних до них – 7, 5 з яких у виданнях, що проіндексовані в базах даних Web of Science Core Collection та Scopus; 18 тезах конференцій. Серед них: II Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці» (Київ, 15-16.10.2024), V Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії» (Луцьк, 11.10.2024), IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary science: theory and practice» (Львів, 14-16.10.2024), Міжнародна науково-практична конференція «Європеїзація національного права: проблеми, виклики та перспективи» (Київ, 24.04.2024), Міжнародна наукова інтернет-конференція «Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 65)» (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, 10-11 жовтня 2024 р.), III Міжнародна наукова конференція «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи» (Ужгород, 04.10.2024), VIII Міжнародна науково-практична конференція «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (Вінниця, UKR – Відень, AUT, 04.10.2024) та інші.

7. Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання матеріалу дисертаційної роботи, послідовністю розв'язання поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази та широкою апробацією результатів, висновками та рекомендаціями, які подані до кожного розділу, загальних висновках дисертації, в додатках до дисертації. Достовірність отриманих висновків підтверджено використанням адекватних методів дослідження, тривалістю його проведення, якісним і кількісним аналізом впровадження його

результатів, зафіксованих довідками про впровадження, а також об'єктивним аналізом використаних джерел, що відповідає усім вимогам до юридичних досліджень такого рівня.

8. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність установленим вимогам щодо оформлення.

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, які об'єднують дев'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 544 сторінки, список використаних джерел – 76 сторінок (788 найменувань).

Робота написана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності за представленим планом та відповідно до теми. Здобувачкою доведено реалізацію поставленої мети. Логічним завершенням дослідження є обґрунтовані відповідно до завдань загальні висновки.

Список використаних джерел вміщує перелік опрацьованої літератури.

Автор підтверджує запропоновані аналізи, висновки та свою думку матеріалами додатків. Дисертація написана грамотно, українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Дисертація оформлена згідно з чинними вимогами.

9. Загальний висновок.

Здобувачка зарекомендувала себе як наполегливий і відповідальний дослідник, здатний до самостійного глибокого аналізу складних правових явищ, демонструючи високий рівень аналітичного мислення, здатність до концептуалізації та пропозиції науково обґрунтованих рішень.

У дисертаційному дослідженні Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» на основі комплексного аналізу чинного законодавства України, зарубіжного досвіду, практики функціонування органів публічної влади, міжнародно-правових зобов'язань та сучасних підходів до управління у сфері АПК розкрито систему адміністративно-правового регулювання у сфері продовольчої безпеки.

У роботі обґрунтовано, що продовольча безпека як складова національної безпеки України вимагає чіткої адміністративно-правової інфраструктури, адаптованої до умов воєнного стану, децентралізації, трансформації публічної адміністрації та європейської інтеграції. Визначено ключові напрями удосконалення законодавства, необхідність створення Закону України «Про продовольчу безпеку», впровадження ризик-орієнтованого підходу до державного контролю, а також цифрових технологій у сфері забезпечення якості та безпечності продуктів харчування.

Дисертанткою запропоновано авторське бачення адміністративно-правового механізму забезпечення продовольчої безпеки, який охоплює систему правових норм, процедур, компетенцій органів публічної влади, форм участі громадськості, а також інструменти контролю, реагування і запобігання загрозам у цій сфері.

Особливу увагу в дослідженні приділено проблемам міжвідомчої координації, усуненню дублювання повноважень, ролі місцевого

самоврядування, залученню громадських інституцій до процесів моніторингу та прийняття управлінських рішень, що відповідає принципам належного врядування.

Показано, що адміністративно-правові відносини у сфері продовольчої безпеки реалізуються у формі нормативного регулювання, контрольних процедур, адміністративної відповідальності та публічного управління з боку уповноважених суб'єктів. Аргументовано потребу у вдосконаленні адміністративної практики, правозастосовних механізмів, розробці нових регламентів і цифрових реєстрів у сфері обігу харчової продукції.

Доведено, що результати дисертаційного дослідження мають не лише теоретичну новизну, а й прикладне значення для розробки державної політики у сфері аграрного управління, запровадження інструментів оцінки продовольчих ризиків, реформування інституційної моделі публічного контролю в умовах інтеграції України до європейського правового простору.

Усі положення, що виносяться на захист, здобувачкою обґрунтовані самостійно, базуються на глибокому аналізі джерел, практики та правових актів. Посилання на інші наукові праці здійснено коректно, із дотриманням академічної доброчесності. Особистий внесок здобувачки чітко окреслено в наукових публікаціях, які відображають результати дисертаційного дослідження.

Тема дисертації повністю відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Таким чином, дисертаційне дослідження на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та пунктам 7-9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його авторка – Пустовіт Юлії Юріївни заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Манжула А. А., доктор юридичних наук, професор:

Актуальність теми дослідження. Проблематика продовольчої безпеки набула особливого значення в умовах сучасних загроз, серед яких ключовими є повномасштабна військова агресія російської федерації, руйнування аграрної інфраструктури, тимчасова окупація сільськогосподарських земель, порушення логістичних ланцюгів та блокування експорту продукції аграрного сектору. Ці виклики загострили системні недоліки у сфері державного управління продовольством, продемонстрували вразливість існуючих механізмів контролю та нормативного регулювання.

Україна як одна з провідних аграрних держав світу мусить не лише

забезпечувати внутрішні потреби в продовольстві, а й зберігати стратегічний експортний потенціал. У цьому контексті потребує осмислення й удосконалення адміністративно-правовий механізм забезпечення продовольчої безпеки як національного пріоритету.

Водночас у процесі інтеграції до правового простору Європейського Союзу актуальним стає запровадження уніфікованих стандартів безпечності продукції, простежуваності її обігу, а також ефективних адміністративних процедур державного контролю. Це обумовлює потребу у науковій розробці комплексної адміністративно-правової моделі забезпечення продовольчої безпеки в Україні, що становить вагомий науковий інтерес і має надзвичайну практичну цінність.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. У дисертації представлено ґрунтовний аналіз національного законодавства, європейських правових актів, міжнародних стандартів у сфері безпечності харчових продуктів (Codex Alimentarius, регламентів ЄС, практик FAO/WHO), а також практики функціонування органів виконавчої влади. Здобувачкою обґрунтовано ключові недоліки чинної системи та запропоновано ефективні шляхи її модернізації з урахуванням ризик-орієнтованого підходу, цифровізації та інституційної децентралізації.

Наукові результати апробовані у низці публікацій: загалом підготовлено понад 35 праць, зокрема у фахових виданнях категорії «Б», журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз, а також у матеріалах конференцій різного рівня. Така публікаційна активність свідчить про системну роботу над темою та її визнання в науковому середовищі.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

У роботі сформульовано ряд положень, що мають наукову новизну, зокрема:

уточнено зміст поняття адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану;

вперше обґрунтовано необхідність прийняття окремого Закону України «Про продовольчу безпеку» як комплексного акта стратегічного рівня;

розроблено модель ризик-орієнтованого контролю як основи реформованої системи держнагляду за безпечністю харчових продуктів;

запропоновано концепцію цифрової інфраструктури у сфері продовольчої безпеки, що включає єдині реєстри, обмін лабораторними даними та мобільні додатки для інспекторів;

систематизовано адміністративно-правові інструменти в умовах міжвідомчої взаємодії та децентралізації;

висунуто пропозиції щодо вдосконалення механізмів державного контролю на деокупованих територіях.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Структура дисертації є логічною, відповідає цілям і завданням

дослідження, охоплює такі розділи:

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження продовольчої безпеки».

Розділ 2 «Правоохоронний сервіс як ключова засада правоохоронної діяльності».

Розділ 3 «Механізм адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки».

Розділ 4. «Адміністративно-правові засоби забезпечення продовольчої безпеки».

Розділ 5 «Адміністративна відповідальність та оскарження у сфері продовольчої безпеки».

У висновках дисертації обґрунтовано авторські дефініції, пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства та організаційно-правового забезпечення.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки.

Однак, певні положення дисертації Пустовіт Ю.Ю. не позбавлені дискусійних моментів і неточностей, а саме:

1. Реферат потребує більш чіткого відображення практичних механізмів реалізації адміністративного контролю на деокупованих територіях.

2. Доопрацювати висновки до параграфів наукового дослідження для більш чіткого і повнішого узагальнення основних викладених у них положень.

3. Питання розмежування повноважень між Мінагрополітики, МОЗ, Держпродспоживслужбою потребує деталізації.

4. Вартим уваги було б поглиблення аналізу адміністративної судової практики у сфері продовольчого контролю.

Проте, висловлені зауваження все ж носять більш суб'єктивний характер, що впливає на високий рівень наукової новизни дисертаційної роботи.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Робота написана Пустовіт Ю.Ю. в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності за представленим планом та відповідно до теми. Здобувачкою доведено реалізацію поставленої мети. Логічним завершенням дослідження є обґрунтовані відповідно до завдань загальні висновки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що результати дослідження Пустовіт Ю.Ю., висновки, пропозицій та рекомендацій можуть бути використані:

у нормопроєктувальній роботі при удосконаленні законодавства у сфері продовольчої політики;

у системі підготовки державних службовців, інспекторів, юристів АПК;

у подальших наукових дослідженнях із питань адміністративного контролю, цифровізації управління, забезпечення безпеки харчової продукції.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Пустовіт Ю.Ю. фактів порушення академічної доброчесності (плагіату чи фальсифікації) не виявлено. Дисертація Пустовіт Ю.Ю. є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та п.п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його авторка – Пустовіт Юлія Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Гриценко В. Г., доктор юридичних наук, професор:

Актуальність проблеми. Проблематика продовольчої безпеки набула особливого значення у контексті сучасних викликів, що постали перед Україною внаслідок збройної агресії російської федерації. Питання забезпечення громадян основними продуктами харчування, гарантії якості та безпечності харчових продуктів, збереження агропромислового комплексу як фундаментального елементу національної економіки та системи безпеки держави потребують як глибокого наукового осмислення, так і негайної розробки ефективних механізмів державного регулювання. Саме тому актуальність дослідження, присвяченого адміністративно-правовому забезпеченню продовольчої безпеки України, є безперечною.

Зазначена проблема актуалізується також у контексті євроінтеграційних процесів та імплементації стандартів ЄС щодо контролю за обігом харчової продукції, експортно-імпортними процедурами, захистом прав споживачів та цифровими інструментами простежуваності харчових ланцюгів. У період воєнного стану, децентралізації, обмежених ресурсів та зруйнованої інфраструктури, зростає потреба в розробці ефективної нормативно-правової бази, яка здатна забезпечити стабільне функціонування державного управління у сфері продовольчої політики.

На цьому тлі дисертаційна робота Пустовіт Ю.Ю. становить значний інтерес, оскільки вперше в українській адміністративно-правовій науці здійснено комплексне дослідження державної політики у сфері продовольчої безпеки як об'єкта правового регулювання з урахуванням умов воєнного часу та трансформації публічної адміністрації.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні поняття, структури та механізмів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України, розробці пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, процедур державного контролю та взаємодії органів публічної адміністрації з приватними і громадськими суб'єктами.

У процесі досягнення мети авторкою поставлено й успішно реалізовано низку наукових завдань, зокрема:

з'ясовано сутність та основні характеристики продовольчої безпеки як об'єкта адміністративно-правового регулювання;

визначено поняття, завдання та функції державної політики у сфері продовольчої безпеки;

здійснено класифікацію суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки та охарактеризовано їх повноваження;

проаналізовано адміністративні процедури реалізації контролю у сфері безпечності харчових продуктів;

визначено проблеми координації державного управління та ризику дублювання повноважень;

охарактеризовано цифрові інструменти управління та перспективи їх впровадження в контексті продовольчої політики;

узагальнено зарубіжний досвід, зокрема країн ЄС, у галузі продовольчої безпеки.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки.

Предметом дослідження є адміністративно-правові механізми реалізації продовольчої безпеки України.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. Дисертація свідчить про високу наукову підготовку здобувачки. У роботі здійснено системний аналіз українського законодавства, судової практики, норм європейського права, наукових підходів вітчизняних та зарубіжних учених.

Результати дослідження оприлюднено в низці наукових публікацій, у тому числі у фахових виданнях, що свідчить про апробацію основних положень. Дисертанткою опубліковано понад 35 наукових праць, з яких значна частина у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. У дисертації Пустовіт Ю.Ю. вперше в українському адміністративному праві комплексно обґрунтовано модель адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки.

До наукових новел належать:

авторське визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки»;

систематизація повноважень органів виконавчої влади у цій сфері;
 виділення недоліків чинного нормативного забезпечення та пропозиції
 щодо прийняття окремого Закону України «Про продовольчу безпеку»;
 обґрунтування доцільності впровадження ризик-орієнтованого
 підходу, цифрових механізмів моніторингу та блокчейн-рішень;
 запропоновано модель адміністративної відповідальності за
 порушення у сфері продовольчої безпеки з диференціацією суб'єктного складу
 та об'єктивних ознак;
 сформульовано рекомендації з розмежування повноважень суб'єктів
 управління, а також удосконалення адміністративних процедур у сфері
 державного контролю.

**Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових
 положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.**

У дисертації Пустовіт Ю.Ю. результати дослідження ґрунтуються на
 глибокому аналізі чинного національного та міжнародного законодавства,
 положеннях адміністративно-правової доктрини, практиці застосування норм
 у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Авторкою послідовно застосовано
 комплекс методів наукового пізнання, зокрема: структурно-функціональний,
 формально-юридичний, компаративістичний, системно-правовий, що
 дозволило досягти високої валідності сформульованих теоретичних положень.

Зміст дисертації демонструє належний рівень логічної послідовності,
 доказовості та методологічної виваженості. Обґрунтовано не лише загальні
 теоретичні положення щодо розуміння продовольчої безпеки як об'єкта
 адміністративно-правового регулювання, а й практичні підходи до
 розмежування компетенції органів публічної влади, моделі цифрового
 управління у сфері контролю, механізми правового реагування у воєнний та
 повоєнний періоди.

У дисертації запропоновано концепцію окремого Закону України «Про
 продовольчу безпеку», яка логічно випливає з проведеного аналізу прогалин
 нормативного регулювання та міжнародних зобов'язань України у сфері
 забезпечення якості та безпечності харчових продуктів. Обґрунтовано
 застосування ризик-орієнтованого підходу, формування єдиного цифрового
 реєстру операторів ринку харчових продуктів, інтеграцію практик держав-
 членів ЄС до національної моделі правового регулювання.

Сформульовані висновки й рекомендації є логічним продовженням
 дослідницької частини дисертації, не суперечать чинному законодавству,
 відповідають загальнонауковим критеріям достовірності, обґрунтованості,
 практичної придатності. Отримані результати мають високий потенціал до
 імплементації як у нормотворчій діяльності, так і в діяльності органів
 виконавчої влади.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Ю.Ю. є комплексною науковою
 працею, що відповідає вимогам до робіт, поданих на здобуття наукового
 ступеня доктора юридичних наук. Структура дисертації логічна, чітко

вибудована відповідно до поставленої мети та завдань. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, що містять п'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (понад 400 найменувань), додатків, що свідчить про її масштабність та глибину наукової розробки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну, методологічну основу, теоретичне і практичне значення дослідження, апробацію результатів, структуру роботи. Формулювання є чіткими, змістовними, такими, що повністю узгоджуються з логікою дослідження.

У першому розділі розкрито теоретико-правові засади дослідження адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, визначено ключові поняття, проаналізовано еволюцію наукового підходу до розуміння ролі держави у цій сфері, надано характеристику публічної політики у сфері продовольства.

Другий розділ присвячено структурі та функціонуванню адміністративно-правового механізму забезпечення продовольчої безпеки. Розкрито повноваження органів виконавчої влади, їхню взаємодію, виокремлено проблемні аспекти нормативного та інституційного забезпечення. Варто відзначити спробу подати класифікацію суб'єктів державного управління у сфері продовольства з акцентом на їх спеціальну компетенцію.

У третьому розділі глибоко досліджено адміністративні процедури у сфері продовольчої безпеки, зокрема: дозвільні, контрольні, інспекційні та реєстраційні. Авторка приділяє увагу впровадженню ризик-орієнтованого підходу та цифрових інструментів у процедурах державного контролю.

Четвертий розділ сфокусовано на аналізі міжнародного досвіду, зокрема європейського підходу «від лану до столу», механізмів EFSA, Codex Alimentarius, а також на викликах інтеграції міжнародних стандартів у національну правову систему. Обґрунтовано напрями адаптації передових практик.

У п'ятому розділі запропоновано авторську концепцію удосконалення системи адміністративно-правового регулювання, у тому числі – проєкт окремого Закону України «Про продовольчу безпеку». Розділ містить конкретні пропозиції, структуровані за напрямками реформування організаційно-інституційної системи, процедурної бази, інформаційної та цифрової інфраструктури.

У висновках дисертації авторка підсумовує результати дослідження, чітко узагальнює основні положення, формулює наукові положення, що виносяться на захист, та обґрунтовує практичні рекомендації. Висновки є логічним завершенням кожного розділу й усього дослідження в цілому.

Таким чином, дисертація є завершеною, змістовно насиченою, науково обґрунтованою працею, що має цінність як для теорії адміністративного права, так і для практики державного управління у сфері продовольчої безпеки.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до

здобувачки.

Проте, окремі положення дисертації Пустовіт Ю.Ю. не позбавлені дискусійних моментів і неточностей, а саме:

1. Доцільно глибше обґрунтувати вибір окремих країн (Польщі, Німеччини, Франції) як пріоритетних для адаптації моделей продовольчої безпеки.

2. Вартує окремої уваги механізм взаємодії між державою та приватним сектором у сфері продовольчої безпеки.

3. Не повністю розкрито процедурні аспекти оцінки ризиків у системі державного контролю.

4. Варто уточнити межі відповідальності органів влади та їх розмежування в умовах воєнного стану.

Однак зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності роботи та можуть бути враховані у подальших дослідженнях.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження Пустовіт Ю.Ю. полягає у можливості їх ефективного застосування в різних сферах публічного управління, науково-дослідної та освітньої діяльності. У роботі сформульовано низку пропозицій і рекомендацій, які мають прикладну спрямованість і можуть бути реалізовані на різних рівнях адміністративно-правового регулювання сфери продовольчої безпеки:

у науково-дослідній сфері результати можуть слугувати методологічною основою для подальших міждисциплінарних досліджень у галузі адміністративного права, безпеки та управління у кризових умовах. Концепція системного реформування адміністративно-правового механізму продовольчої безпеки може бути базовою для ініціатив, спрямованих на модернізацію публічної політики в умовах надзвичайних ситуацій;

у законотворчій діяльності пропозиції здобувачки можуть бути використані під час розроблення проекту Закону України «Про продовольчу безпеку», проєктів змін до чинних нормативно-правових актів у сфері державного контролю, цифровізації, ризик-менеджменту, взаємодії органів виконавчої влади та системи адміністративної відповідальності;

у правозастосуванні положення дисертації можуть використовуватися при підготовці адміністративних рішень органів контролю у сфері якості та безпечності харчових продуктів, впровадженні електронних платформ, систем моніторингу, реєстрів, а також для організації міжвідомчої співпраці між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання;

в освітній сфері матеріали дисертації можуть бути використані через інтеграцію до навчальних програм дисциплін: «Адміністративне право», «Право публічного управління», «Продовольча політика держави», «Антикризове управління у сфері безпеки».

Відсутність порушень академічної доброчесності. Аналіз дисертації,

автореферату та наукових публікацій свідчить про відсутність порушень принципів академічної доброчесності. Усі джерела ретельно зазначені, цитування коректне, тексти є оригінальними.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та п.п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його авторка – Пустовіт Юлія Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Крилов Д. В., доктор юридичних наук:

Актуальність проблеми. У сучасних умовах широкомасштабної агресії проти України питання продовольчої безпеки набуває критичного значення. Знищення сільськогосподарської інфраструктури, мінування орних земель, порушення логістичних ланцюгів, внутрішнє переміщення населення, обмеження експорту аграрної продукції, гуманітарні кризи – усе це вимагає від держави не тільки реагування, а й системної, стратегічно вивіреної політики в сфері продовольчої безпеки. Водночас адміністративно-правовий аспект забезпечення продовольчої безпеки в Україні довгий час залишався фрагментарно розробленим, не мав чіткого нормативного контуру, слабо інтегрувався з європейськими підходами, а також не забезпечував належної скоординованості дій публічних суб'єктів.

Питання взаємодії між державними органами, приватним сектором та громадянським суспільством у цій сфері, механізмів реагування на ризики та кризові ситуації, моніторингу продовольчої безпеки, а також адміністративної відповідальності за порушення відповідних норм є надзвичайно актуальними. Отже, комплексне правове дослідження адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України, з урахуванням воєнного стану, євроінтеграційних процесів та потреб сталого розвитку, є своєчасним, необхідним і обґрунтованим.

Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретико-методологічних засад, науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання продовольчої безпеки України.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення низки наукових завдань, зокрема:

з'ясування теоретичних засад, структури, функцій і принципів продовольчої безпеки як об'єкта адміністративно-правового регулювання;

виявлення адміністративно-правових механізмів реагування на загрози продовольчої безпеки в умовах війни;

визначення повноважень органів публічної адміністрації у сфері продовольчої безпеки;

дослідження процедур адміністративного контролю, нагляду, моніторингу, оцінки ризиків;

аналіз практики правозастосування, зокрема судового, в галузі продовольчої безпеки;

систематизація міжнародного та європейського досвіду правового регулювання продовольчої безпеки та визначення можливостей його адаптації до українських реалій;

формулювання концептуальних засад державної політики у сфері продовольчої безпеки;

обґрунтування напрямів вдосконалення адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження здобувачкою використано комплекс філософських, загальнонаукових, спеціально-юридичних та міждисциплінарних методів, зокрема: діалектичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний, інституційний аналіз, метод правового моделювання. Це дозволило забезпечити глибину, системність і міжгалузеву інтеграцію наукового пошуку.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. Дисертація Пустовіт Ю.Ю. демонструє високий рівень теоретичної підготовки, системного мислення та глибокого розуміння природи адміністративно-правових механізмів у сфері продовольчої безпеки. Авторкою ґрунтовно опрацьовано широке коло нормативно-правових актів, як національного, так і міжнародного рівня, у поєднанні з доктринальними підходами, запропонованими українськими та зарубіжними правниками. У дослідженні відчутна міцна міждисциплінарна база, що охоплює публічне адміністрування, право Європейського Союзу, аграрне, земельне, екологічне право, безпекові студії.

Особливої уваги заслуговує спроба сформулювати власну теоретичну модель адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки як цілісного явища, в якому поєднуються нормативна база, організаційна структура, управлінські процеси, засоби превенції та реагування, а також механізми оцінки ефективності державної політики.

Результати дослідження апробовані у понад 35 наукових публікаціях.

Кількість і якість публікацій підтверджують належний рівень академічної активності здобувачки, а також практичну значущість і міжгалузеву спрямованість результатів її наукової праці. Усі публікації безпосередньо пов'язані з темою дисертації та свідчать про глибоку теоретичну і прикладну проробку обраної проблематики.

Усі розділи дисертаційної роботи спроектовані з урахуванням принципів пропорційності, взаємовиключення і непересічності, і

характеризуються єдністю змісту. Це дозволило авторці успішно виконати поставлені завдання і представити обґрунтовані висновки, пропозиції та рекомендації.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертаційному дослідженні Пустовіт Юлії Юріївни сформульовано і обґрунтовано цілу низку теоретичних положень, які характеризуються науковою новизною, логічною послідовністю та практичною орієнтованістю. Усі результати отримано на основі глибокого аналізу чинного законодавства України, порівняльно-правових студій, вивчення міжнародного досвіду (зокрема країн ЄС), узагальнення адміністративної та судової практики, а також на основі опрацювання фундаментальних теоретико-правових концепцій.

Перш за все, наукову вагу має запропоноване авторкою розуміння адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки як цілісного комплексу організаційно-правових заходів, що здійснюються публічною адміністрацією для запобігання загрозам у сфері виробництва, обігу, доступності та якості продовольства, включаючи елементи контролю, моніторингу, нагляду та реагування.

Вперше в українському адміністративно-правовому дискурсі:

охарактеризовано структурні елементи адміністративно-правового механізму забезпечення продовольчої безпеки, включаючи суб'єктний склад, функціональне розмежування повноважень, засоби адміністративного впливу та превентивного нагляду;

окреслено особливості взаємодії органів публічної адміністрації (Кабінету Міністрів, Мінагрополітики, МОЗ, Держпродспоживслужби, ОМС) у формуванні та реалізації продовольчої політики;

виокремлено адміністративні процедури реагування на надзвичайні ситуації у сфері продовольства, що набули особливої актуальності в умовах воєнного стану;

обґрунтовано роль цифрових механізмів (електронні реєстри, онлайн-моніторинг, автоматизовані системи оцінки ризиків) як ключової складової сучасного адміністрування продовольчої безпеки.

Усі наукові положення супроводжуються належною аргументацією, побудовані на ґрунті чинних положень адміністративного, безпекового та інформаційного права, узгоджуються з нормами міжнародного права. Висновки, сформульовані дисертанткою, є цілісними, послідовними й такими, що підкріплюють поставлену мету і завдання дослідження.

Рекомендації, сформульовані в дисертації, мають потенціал практичного застосування в діяльності органів виконавчої влади, можуть бути використані у нормопроєктуванні, а також в системі підвищення кваліфікації посадових осіб публічної адміністрації.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в

опублікованих працях.

За підсумками проведеного дослідження сформовано ряд нових концептуальних наукових положень і висновків, розроблених безпосередньо автором. Зокрема, *уперше*:

сформульовано положення щодо інтеграції інноваційних управлінських практик з міжнародним досвідом у сфері адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Зокрема, обґрунтовано необхідність поєднання традиційних адміністративних механізмів (контроль, сертифікація, нагляд) із сучасними інноваційними практиками, які успішно застосовуються в провідних країнах світу (зокрема ЄС та США). Пропонується використання новітніх цифрових технологій, блокчейн, Big Data та ризик-орієнтовані підходи в адміністративному регулюванні. Це забезпечить прозорість ланцюгів постачання харчових продуктів, оперативність контролю, швидке реагування на кризові ситуації та, відповідно, підвищить рівень продовольчої безпеки;

розроблено принципово нову для України модель управління продовольчою безпекою, яка передбачає створення єдиної, інтегрованої міжвідомчої системи контролю. Ця система має об'єднати інформаційні бази Міністерства аграрної політики та продовольства, Держпродспоживслужби, Міністерства охорони здоров'я, екологічних та митних органів, а також органів місцевого самоврядування. Запропонована модель дозволяє реалізовувати державну політику комплексно, уникати дублювання функцій та повноважень, підвищувати оперативність та ефективність адміністративно-правового регулювання в продовольчій сфері;

сформовано рекомендації щодо створення єдиного координаційного центру з питань продовольчої безпеки, який би займався оперативною координацією роботи всіх органів, залучених до продовольчої безпеки. Цей орган покликаний забезпечити обмін інформацією між відомствами, визначати пріоритетні напрямки діяльності, швидко реагувати на загрози і виклики у сфері продовольчої безпеки, що є особливо важливим в умовах сучасних кризових явищ (воєнні дії, кліматичні зміни, пандемії);

запропоновано спрощення регуляторних процедур у сфері продовольчого контролю як комплексу заходів щодо перегляду чинної дозвільної системи у сфері продовольчого контролю, а саме – суттєво спростити процедури отримання дозволів, сертифікації та реєстрації операторів продовольчого ринку. Зазначене дозволить значно зменшити адміністративне навантаження на бізнес, скоротити витрати часу та коштів на проходження процедур контролю, сприяти розвитку підприємництва та одночасно підвищити ефективність державного регулювання та контролю;

запропоновано чітке диференціювання адміністративних санкцій залежно від тяжкості наслідків та закріплення принципу невідворотності покарання. Авторка пропонує чітко визначити склади адміністративних правопорушень з диференційованим підходом до встановлення санкцій – від простих адміністративних стягнень (штрафів за незначні порушення) до

жорстких санкцій (значні штрафи, тимчасове припинення діяльності) за серйозні порушення. Особливий акцент зроблено на запровадженні механізмів, що забезпечують невідворотність відповідальності, як одного з ключових чинників ефективності державного контролю;

запропоновано створення єдиної електронної платформи для моніторингу продовольчої безпеки, яка дозволить у реальному часі контролювати якість харчових продуктів на всіх етапах постачання – від виробника до споживача. Запропоновано використання сучасних інформаційних технологій (зокрема Big Data та блокчейн) для створення прозорого, безпечного та надійного механізму контролю, що сприятиме запобіганню розповсюдженню небезпечних продуктів та гарантуватиме швидке реагування у разі виникнення загроз для продовольчої безпеки;

удосконалено:

поняття «продовольча безпека» як адміністративно-правової категорії. Авторка включила у визначення не лише питання доступності та якості харчових продуктів, але й такі важливі аспекти, як стабільність забезпечення продовольством населення в умовах кризових явищ (наприклад, воєнних конфліктів), екологічну стійкість аграрного виробництва та ефективність управління процесами забезпечення продовольства. Це визначення є більш актуальним для сучасних умов і відповідає міжнародним стандартам, прийнятим на рівні ООН та ЄС;

визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», яке тепер охоплює не лише контроль і регулювання, а й превентивні механізми, спрямовані на запобігання кризовим ситуаціям у продовольчій сфері. Це визначення також включає не лише традиційні адміністративно-правові заходи (контроль, нагляд, відповідальність), але й сучасні управлінські методи, спрямовані на координацію діяльності суб'єктів забезпечення продовольчої безпеки, зокрема залучення громадськості, впровадження електронних інструментів, використання міжнародних стандартів і кращих світових практик;

визначення поняття «адміністративна відповідальність у сфері продовольчої безпеки» як особливого виду юридичної відповідальності, що характеризується застосуванням адміністративних заходів примусу до юридичних і фізичних осіб за порушення встановлених нормативно-правовими актами вимог до безпеки та якості харчових продуктів. В цьому визначенні запропоновано враховувати диференціацію відповідальності залежно від тяжкості наслідків, що є важливим для практики правозастосування та підвищення ефективності контролю за безпекою харчових продуктів;

перелік базових принципів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Зокрема, запропоновано включити до цього переліку принципи координації, прозорості, відповідальності органів державної влади, а також принципи превентивності та оперативності реагування на загрози;

перелік об'єктів адміністративно-правового забезпечення

продовольчої безпеки, який включає: харчові продукти всіх категорій (рослинного та тваринного походження); кормову базу (корми, добавки, ветеринарні препарати); матеріали та обладнання, що використовуються при виробництві та транспортуванні харчової продукції; об'єкти продовольчої інфраструктури; технологічні процеси та процедури виробництва і транспортування харчових продуктів. Це дозволяє більш чітко ідентифікувати сфери відповідальності суб'єктів господарювання і державних органів, що позитивно впливає на ефективність державного регулювання;

перелік суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. До цього переліку включено як державні органи загальної компетенції (Міністерство аграрної політики, Держпродспоживслужба), так і спеціальні суб'єкти, діяльність яких безпосередньо чи опосередковано впливає на стан продовольчої безпеки (митні органи, екологічні інспекції, органи місцевого самоврядування та громадські інститути контролю). Авторка уточнила функціональні повноваження цих суб'єктів та запропонувала більш чіткий механізм їхньої взаємодії;

класифікацію адміністративно-правових засобів забезпечення продовольчої безпеки. Авторкою чітко розмежовано регуляторні, контрольні, наглядові та примусові засоби, що дає змогу більш ефективно застосовувати їх на практиці та досягати кращих результатів у сфері забезпечення продовольчої безпеки;

підхід до розподілу повноважень між органами державної влади у сфері продовольчої безпеки, що передбачає чітке розмежування компетенцій органів загальної і спеціальної компетенції. Це дозволить уникнути дублювання функцій і поліпшити координацію дій органів влади;

механізм взаємодії між державою та громадськістю у сфері контролю за продовольчою безпекою. Запропоновано залучати громадськість до процедури контролю і нагляду через інститути громадських рад та експертних комісій, що забезпечить прозорість і демократичність процесів управління у зазначеній сфері;

дістали подальшого розвитку:

концепція взаємозв'язку продовольчої безпеки з національною безпекою. Визначено, що продовольча безпека є полівидовим поняттям, оскільки її зміст як соціально-економічної категорії тісно пов'язаний із національною безпекою держави. Аналіз підтвердив, що продовольча безпека є не лише економічною чи соціальною категорією, а й одним із фундаментальних елементів національної безпеки, оскільки рівень забезпеченості населення якісними продуктами безпосередньо впливає на стабільність державного управління;

періодизація становлення адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні. У роботі авторка запропонувала уточнену періодизацію розвитку адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Вона чітко визначила етапи становлення цієї сфери,

виділивши основні історичні періоди та фактори, що сприяли трансформації правового регулювання. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти особливості та тенденції розвитку адміністративного регулювання у сфері продовольчої безпеки, а також ефективніше формувати майбутню політику у цій сфері;

підходи щодо забезпечення продовольчої безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. Авторка розробила рекомендації щодо формування системи стратегічних резервів продовольства, створення спеціалізованих логістичних центрів, механізмів оперативного реагування та взаємодії державних структур із бізнесом та громадськістю. Цей підхід дозволить Україні більш ефективно протистояти кризам у сфері продовольчої безпеки;

характеристика адміністративно-правових форм і методів забезпечення продовольчої безпеки. Авторка детально описала й доповнила перелік адміністративних процедур, таких як контрольні заходи, моніторинг якості продукції, державна сертифікація, інспектування та ревізії, а також адміністративні санкції і примусові заходи щодо порушників. Таке поглиблене опрацювання форм і методів дозволяє державним органам більш чітко і ефективно застосовувати їх на практиці, забезпечуючи продовольчу безпеку;

у роботі більш ґрунтовно було проаналізовано та доповнено коло основних недоліків та викликів, які існують у сфері забезпечення продовольчої безпеки України. Авторка зосередила увагу на таких важливих проблемах, як недостатня координація між органами влади, неефективність окремих адміністративних процедур, дублювання повноважень різних органів, бюрократичні бар'єри для бізнесу, проблеми у сфері стандартизації та сертифікації продукції, а також ризики, пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Пустовіт Ю.Ю. «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки України» є завершеним, самостійним, науково обґрунтованим дослідженням, яке має як теоретичне, так і прикладне значення. Структура роботи логічна, зміст розкриває тему всебічно, з дотриманням принципів послідовності, наукової аргументованості та відповідності меті й завданням дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну, методологічні засади, практичну значущість та зв'язок теми з науковими програмами, планами й темами.

Розділ 1 присвячено теоретико-методологічним та нормативно-правовим засадам дослідження адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Авторка здійснила ґрунтовний аналіз доктринальних підходів до поняття продовольчої безпеки, розкрила її складові, цілі, принципи, а також встановила взаємозв'язок між продовольчою політикою та адміністративним правом. Визначено роль адміністративно-правового механізму в системі забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації державного управління.

Розділ 2 спрямований на вивчення структури адміністративно-правового механізму забезпечення продовольчої безпеки, його елементів, включаючи суб'єктний склад, функції, методи адміністративного впливу, а також охарактеризовано особливості компетенції органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Авторка подає критичний аналіз діючої системи органів, акцентує увагу на проблемах дублювання повноважень, відсутності чіткої координації та пропонує відповідні шляхи вдосконалення.

Розділ 3 присвячено адміністративним процедурам у сфері продовольчої безпеки, які включають контроль, моніторинг, державний нагляд, оцінку ризиків. Значну увагу приділено процедурі реагування на надзвичайні ситуації, адміністративному ліцензуванню, а також впровадженню електронного врядування як інструменту прозорості й ефективності.

Розділ 4 розкриває питання організаційної взаємодії суб'єктів публічної адміністрації в межах забезпечення продовольчої безпеки. Особливий акцент зроблено на співпраці між центральними й місцевими органами, міжвідомчій координації, а також на взаємодії з інститутами громадянського суспільства та приватним сектором. Дисертантка надає авторську класифікацію форм взаємодії, пропонує шляхи усунення управлінських колізій і підвищення ефективності спільної діяльності.

Розділ 5 має прикладну спрямованість і містить авторські пропозиції щодо удосконалення законодавства та адміністративно-правового механізму забезпечення продовольчої безпеки. Особливу увагу приділено специфіці правового регулювання в умовах воєнного стану та на деокупованих територіях. Запропоновано напрями підвищення ефективності адміністративного контролю, інституційної модернізації та цифрової трансформації публічного управління у досліджуваній сфері.

У висновках дисертації узагальнено отримані результати, зроблено обґрунтовані висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Авторкою запропоновано низку практичних рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства, удосконалення діяльності органів публічної адміністрації та налагодження міжінституційної взаємодії.

Таким чином, зміст дисертації повною мірою відповідає вимогам до докторських досліджень, а її наукова та практична цінність не викликає сумнівів. Текст роботи логічно структурований, виважений і відповідає заявленій тематиці.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що матеріали дослідження, висновки, пропозицій та рекомендацій можуть бути використані у:

законотворчій роботі – щодо удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за якість та безпечність харчових продуктів (лист Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності №04-27/12-2025/82002 від 09.04.2025);

науково-дослідній сфері – при проведенні фундаментального

дослідження за темою «Інституційні спроможності України для післявоєнного відновлення: нормативно-правові механізми ефективної реалізації» Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову діяльність Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України від 20.12.2024);

правозастосуванні – при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання податкового контролю та адміністрування податків для великих платників; напрацюванні пропозицій щодо покращення методик аналізу податкових ризиків та ефективного моніторингу діяльності підприємств; у розробці внутрішніх інструкцій та нормативних документів Центрального міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків (довідка про впровадження Центрального міжрегіонального управління Державної податкової служби України по роботі з великими платниками податків №424/5/31-00-05-02-05 від 13.03.2025); при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання продовольчої безпеки в діяльності підприємств харчової промисловості (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Асоціації «Укроліяпром» №15-07/19 від 24.02.2025); при наданні правової допомоги агропромисловим підприємствам у питаннях регулювання продовольчої безпеки, у тому числі, під час захисту прав підприємств аграрного сектору в адміністративних судах у справах, пов'язаних із державним контролем за безпечністю харчових продуктів (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність адвокатського об'єднання «Міжнародна правова безпека»); при удосконаленні механізмів взаємодії підприємства з державними контролюючими органами (Держпродспоживслужба, МОЗ, місцеві органи влади) в частині запровадження нових процедур моніторингу відповідності молочної продукції санітарно-гігієнічним нормам на всіх етапах виробництва, а також впроваджені рекомендацій щодо юридичного захисту підприємства в умовах перевірок і дотримання вимог щодо продовольчої безпеки (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність ТОВ «Клуб сиру»);

освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Забезпечення законності в публічному управлінні», «Управлінський контроль в публічній сфері», «Публічна служба», «Публічне адміністрування» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ №18-ОП від 05.03.2025).

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки. Незважаючи на загальну завершеність, самостійність і високий науковий рівень дисертації Пустовіт Ю.Ю., окремі її положення залишають простір для уточнення або подальшої наукової дискусії. Зокрема:

1. Необхідність чіткої авторської дефініції поняття «державна політика у сфері продовольчої безпеки». Попри окреслення правової природи цього

феномену, в роботі бракує узагальненого поняттєвого визначення, що могло б слугувати основою для логіко-семантичного структурування змісту політики у досліджуваних сфері.

2. Недостатня деталізація розмежування повноважень між суб'єктами публічної адміністрації. Доцільно було б глибше проаналізувати механізми взаємодії та координації повноважень між Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством охорони здоров'я, Держпродспоживслужбою, а також органами місцевого самоврядування.

3. Обмежене висвітлення ролі громадянського суспільства. Варто було б розширити аналіз потенціалу громадських організацій у формуванні, контролі й моніторингу реалізації державної політики продовольчої безпеки, особливо в частині їх участі в антикризовому управлінні, споживчому інформуванні та незалежному контролі.

4. Потребує доопрацювання структура окремих підрозділів. У низці підрозділів (особливо в 4 розділі) спостерігається часткове дублювання змісту. Це, ймовірно, зумовлено міжгалузевою природою теми, однак, за редакційного доопрацювання, текст можна зробити більш компактним і концентрованим.

Висловлені зауваження є дискусійними й носять, переважно, рекомендаційний характер. Вони не знижують наукової цінності дисертаційної роботи, а навпаки – засвідчують глибину дослідження та відкривають напрямки для подальших наукових розвідок у цій важливій галузі.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Пустовіт Ю.Ю. фактів порушення академічної доброчесності (плагіату чи фальсифікації) не виявлено. Дисертація Пустовіт Ю.Ю. є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Загалом, дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та п.п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його авторка – Пустовіт Юлія Юріївна заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні результатів дисертації взяли участь:

Юрах В. М., доктор юридичних наук, доцент дав позитивну оцінку дисертаційному дослідженню в цілому. Наголосив, що Пустовіт Ю.Ю.

комплексно, послідовно та на високому науковому рівні розкрила проблематику адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні. порушена тема є надзвичайно актуальною в умовах воєнного стану, відновлення територіальної цілісності та потребує системного теоретичного осмислення, що і було здійснено авторкою.

Робота характеризується внутрішньою логікою побудови, чітким формулюванням об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження. Авторка аргументовано довела, що ефективна продовольча політика можлива лише за умов належного адміністративно-правового регулювання, а також гармонізації внутрішнього правового простору з міжнародними зобов'язаннями України. Визначено місце інститутів публічної адміністрації у відповідній сфері, проаналізовано їхню компетенцію, сформульовано низку цінних рекомендацій щодо удосконалення законодавчої та інституційної моделі.

Юрах В. М. дійшов висновку, що дисертаційне дослідження Пустовіт Ю.Ю. на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки України» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, та заслуговує на присудження авторці наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Сокурєнко О. А., кандидат юридичних наук, доцент зазначила, що у дисертації чітко обґрунтовано вибір теми, яка є актуальною в умовах глобальних ризиків і викликів для продовольчих систем, а також відповідає сучасним пріоритетам національної безпеки України.

В роботі чітко сформульовано об'єкт і предмет дослідження, визначено коло методів, які відповідають меті та завданням. Заслуговує на увагу глибокий аналіз міжнародного досвіду та джерельна база, яка охоплює не лише нормативно-правові акти, а й наукові публікації, доповіді міжнародних організацій та аналітичні документи.

Авторка слушно підкреслює, що сучасне адміністративне право має враховувати багаторівневість ризиків у сфері продовольчої безпеки, зокрема в умовах війни, кліматичних змін, порушення ланцюгів постачання. В роботі запропоновано концептуально нове бачення моделі адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки з урахуванням національного контексту.

Сокурєнко О. А. вважає, що дисертаційне дослідження Пустовіт Ю.Ю. відповідає встановленим вимогам МОН України та заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07.

Фесєнко О. М., доктор юридичних наук звернув увагу на оригінальність і самостійність наукового підходу здобувачки, зазначивши, що проблематика продовольчої безпеки в адміністративно-правовому контексті не отримувала раніше належної наукової уваги.

У дисертації запропоновано цілісну концепцію адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні, в якій системно обґрунтовано принципи, методи, інструменти, функції суб'єктів публічної адміністрації. Окрему увагу приділено взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства та міжнародними структурами.

У межах дисертаційного дослідження Пустовіт Ю.Ю. проаналізувала діючу нормативну базу, виявила її прогалини та суперечності, запропонувала зміни до законодавства. Важливим є також те, що в роботі обґрунтовано можливості запровадження індикаторів ефективності адміністративної діяльності у сфері забезпечення продовольчої безпеки.

Фесенко О. М. висловив переконання, що дисертація Пустовіт Юлії Юріївни є вагомим внеском у розвиток адміністративно-правової науки, відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, а її авторка заслуговує на присудження відповідного ступеня за спеціальністю 12.00.07.

Кандидат юридичних наук, доцент Мілова Т.М., підсумовуючи результати обговорення, зазначила, що тематика роботи Пустовіт Ю.Ю. є стратегічно важливою для безпеки та стабільного розвитку держави. Підсумовуючи обговорення дисертаційного дослідження зазначила, що поступила пропозиція:

1. Рекомендувати дисертацію Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри права та правоохоронної діяльності щодо докторської дисертації Пустовіт Юлії Юріївни (додається).

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Україна сьогодні – це країна, що рухається по шляху демократії та соціальної орієнтації, активно працюючи над європейською та євроатлантичною інтеграцією. Проте, цим процесам перешкоджає ряд внутрішніх і зовнішніх загроз. Серед них – військова агресія з боку російської федерації, присутність окупованих територій, міжнародні та інші форми терористичних загроз, пандемія COVID-19, економічна нестабільність, нераціональне використання природних, матеріальних, фінансових та людських ресурсів, демографічна криза та зростаючий рівень безробіття. На

жаль, з кожним роком список цих загроз продовжує зростати.

Враховуючи вищезгадане, ключовим завданням для законодавців та вчених-правників стає розробка ефективного адміністративно-правового забезпечення для гарантування національної безпеки України та, в свою чергу, продовольчої безпеки, оскільки вона є складовою національної безпеки держави. Подальший прогресивний розвиток країни в економічному, політичному та соціальному вимірах, а також її глобальна конкурентоспроможність, залежатиме від дієздатності держави та її установ у питаннях забезпечення національної безпеки. Слід визнати, що протягом останніх років законодавець здійснив низку важливих кроків у сторону забезпечення ефективної роботи адміністративно-правового механізму національної безпеки, які відображені в ряді державних стратегій, концепцій та програм. Але такі зусилля не завжди були стійкими та послідовними, що, безумовно, пов'язано з наявністю прогалин та недоліків у правових та організаційних аспектах.

Проблема адміністративно-правового забезпечення є надзвичайно актуальною в сучасних умовах і безумовно залишатиметься актуальною у майбутньому. У зв'язку з виконанням положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом і повномасштабним вторгнення Росії на територію України, проблема охорони продовольчої безпеки набуває нових аспектів, які включають збільшення необхідності у захисті життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до якісних продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності.

Попри повномасштабну війну, Україна продовжує активний процес адаптації українського законодавства до права ЄС. На завершальному етапі знаходяться рекомендації Єврокомісії, які були отримані разом із кандидатством, впроваджена процедура селф-скринінгу на відповідність українського законодавства праву ЄС, ці всі паралельні процеси покликані пришвидшити наступний етап – перемовини про членство в ЄС. Також, Угода про асоціацію передбачає велику кількість зобов'язань щодо реформування законодавства України в сфері забезпечення продовольчої безпеки, а саме: наближення національного законодавства щодо стандартів торгівлі тваринами, рослинами та політики якості до законодавства ЄС. Більше того, у процесі вступу та після набуття членства в ЄС, значний вплив на формування національної адміністративно-правової політики матиме входження до Європейського адміністративного простору, що має бути враховано при концептуалізації адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки.

Забезпечення продовольчої безпеки є однією із цілей сталого розвитку ООН для людства, націй та окремих осіб, оскільки вона є гарантом існування та розвитку будь-якої держави. Зазначена проблема має багатоаспектний характер і впливає на всі сфери суспільного життя. Стан забезпечення продовольством відповідає складності поточних політичних та економічних

систем, а також залежить від особливостей економічної діяльності та культурних традицій держави.

У сучасних дослідженнях з адміністративного права проблема адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки розкрита вкрай недостатньо. На теперішній час виникла необхідність визначення ролі та позиції продовольчої безпеки в контексті національної безпеки України з точки зору права, пояснення сутності та змісту адміністративно-правових відносин у секторі продовольчої безпеки, формування базових принципів її забезпечення, визначення її основних елементів, потенційних загроз та визначення суб'єктів, відповідальних за її забезпечення, та їхніх повноважень. Більш того, деякі положення чинного законодавства потребують удосконалення на основі науково обґрунтованих результатів досліджень в сфері продовольчої безпеки. Саме тому підлягають переосмисленню сформовані раніше доктринальні підходи та практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки з урахуванням реалій сьогодення та прогресивного міжнародного досвіду.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблемам продовольчої безпеки присвячено велику кількість публікацій та досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених і фахівців. Серед зарубіжних учених слід зазначити У. Ліферта, М. Мазойєра, Т. Мальтуса, А. Маслоу, Е. Райнерта, Д. Рікардо, А. Сміта, М. Трейсі, які заклали загальнотеоретичні та методологічні засади дослідження проблеми продовольчої забезпеченості.

В Україні економічним аспектам регулювання продовольчої безпеки присвятили свої роботи А. Бабенко, Н. Басюркіна, О. Білорус, О. Бойчук, В. Будкін, І. Бураковський, А. Гальчинський, П. Гайдуцький, К. Голікова, Н. Кордзая, Д. Лук'яненко, І. Миценко, А. Мостова, В. Немченко, В. Новицький, Ю. Пахомов, В. Пятницький, В. Рокоча, І. Румик, В. Сіденко, В. Суперсон, В. Трегобчук, А. Філіпенко, Т. Циганкова, В. Юрчишин та ін.

Питання правового забезпечення продовольчої безпеки України активно досліджуються в роботах таких науковців, як В. Андрейцев, О. Батигіна, І. Бінько, В. Бойко, П. Борщевський, С. Бугера, Ю. Валетов, О. Вараксіна, М. Ващишин, В. Власов, А. Гетьман, В. Геєць, О. Гойчук, М. Гребенюк, В. Грибанов, О. Гудзинський, Б. Данилишин, Л. Дейнеко, М. Долішній, А. Духневич, В. Єрмоленко, С. Кваша, Т. Коваленко, В. Ковальов, Ю. Кудріна, М. Кулаєць, Т. Курман, А. Лисецький, І. Лукінов, С. Лушпаєв, І. Манзій, Л. Міляр, Р. Мудрак, В. Носік, Б. Пасхавер, Я. Пушак, П. Саблук, В. Самокиш, В. Ситник, А. Статівка, О. Тарасюк, Р. Трінько, В. Уркевич, Л. Шинкарук, В. Шишлюк, В. Шлемко, В. Янчук та багато інших учених.

Серед учених, представників науки адміністративного права та публічного управління, які досліджували концептуальні питання адміністративно-правового забезпечення важливо виділити таких науковців як В. Авер'янов, Н. Армаш, О. Бандурка, А. Берlach, О. Безпалова, Ю. Битяк, В. Білоус, С. Братель, С. Гончарук, С. Гусаров, С. Зінченко, Р. Калюжний, М. Ковалів, В. Колпаков, Т. Коломоєць, А. Комзюк, О. Кузьменко, В. Курило,

О. Литвак, М. Лошицький, І. Петрішак, Д. Приймаченко, В. Пузирний, Є. Соболев, А. Суббот, А. Тригуб, А. Янчук та ін.

В сфері державного управління та національної безпеки продовольчу безпеку досліджували Я. Алексєєва, І. Богданов, М. Бугрій, О. Коваленко, І. Міхаліна, С. Москаленко, В. Олійник, Т. Осташко, М. Плотнікова, І. Розпутенко, В. Руликівський, О. Скидан, А. Фролов, В. Шкаберін, С. Щербина та ін.

У процесі підготовки дослідження було проаналізовано значну кількість фахових наукових видань з проблем правового регулювання світової продовольчої безпеки. Серед них праці вітчизняних юристів-міжнародників та економістів: Г. Бувайлика, М. Буроменського, О. Висоцького, В. Денисова, В. Корецького, В. Кисіля, О. Мережка, В. Муравйова, В. Опришка, Л. Тимченка та ін.

Віддаючи належне напрацюванням згаданих авторів у цій сфері, слід зауважити, що дослідники, які були згадані, створили термінологічний апарат та обґрунтували важливість наукового пошуку шляхів вирішення важливих проблем у сфері продовольчої безпеки. Проте досі не існує загального узгодженого визначення терміну «продовольча безпека» в науковій літературі і офіційних документах, існуючий термінологічний підхід не відображає всіх складних аспектів, пов'язаних з забезпеченням цієї безпеки. За результатами проведеного аналізу праць вчених, практиків, констатовано відсутність єдиної узгодженої позиції щодо цілісної концепції адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Представлені у сучасній літературі з адміністративного права підходи частково походять із радянського погляду на систему державного управління як системи монополії державного примусу. Також як показує перелічене вище коло авторських робіт лише незначна частина з них враховує сервісний характер адміністративно-правового забезпечення та реалії функціонування в сучасних умовах.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р., ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. №1678-VII; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015); Стратегії національної безпеки України, схваленої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. №392/2020; Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 р. №684-р). Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного торговельно-економічного університету від 23 вересня 2023 р., протокол №2, п. 15.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в розробці цілісної системи адміністративно-правового забезпечення

продовольчої безпеки в Україні та пропозицій щодо шляхів її удосконалення в контексті гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами.

Для досягнення зазначеної мети в дисертації були поставлені такі основні завдання:

- обґрунтувати методологію дослідження продовольчої безпеки як багатофункціональної адміністративно-правової категорії;
- проаналізувати генезис продовольчої безпеки та еволюцію її правового регулювання;
- дослідити взаємозв'язок продовольчої безпеки з національною безпекою, визначити її роль у забезпеченні економічної, екологічної та соціальної стабільності держави;
- обґрунтувати продовольчу безпеку як адміністративно-правову категорію, розглянути її зміст, структурні елементи та місце в системі публічного управління;
- дослідити поняття адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки та сформулювати його ключові характеристики;
- охарактеризувати принципи адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки та їх вплив на формування ефективної системи державного контролю;
- здійснити аналіз зарубіжних моделей правового забезпечення продовольчої безпеки та можливості їх адаптації в Україні;
- проаналізувати зарубіжні моделі правового регулювання продовольчої безпеки, оцінити можливість адаптації їх елементів в Україні;
- проаналізувати нормативно-правову базу продовольчої безпеки в Україні, визначити її прогалини та напрямки вдосконалення;
- визначити суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, їхні функції, повноваження та взаємодію;
- дослідити адміністративно-правові форми, методи та засоби забезпечення продовольчої безпеки;
- охарактеризувати адміністративні процедури у сфері продовольчої безпеки, оцінити їх ефективність та відповідність міжнародним стандартам;
- дослідити систему дозвільно-реєстраційних процедур у сфері продовольчої безпеки, визначити їхню роль у державному регулюванні;
- оцінити вплив стандартизації, сертифікації та моніторингу на стан продовольчої безпеки, виявити проблеми у їх застосуванні;
- розробити ефективні моделі контрольно-наглядової діяльності у сфері продовольчої безпеки, визначити оптимальні форми та стадії здійснення контролю;
- охарактеризувати адміністративну відповідальність за порушення законодавства у сфері продовольчої безпеки, визначити шляхи її вдосконалення;
- дослідити адміністративне провадження як елемент правозастосування у сфері продовольчої безпеки;

- проаналізувати адміністративно-правові механізми адміністративного оскарження та судового захисту продовольчої безпеки, розробити пропозиції щодо їх оптимізації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи склали філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання правових явищ, використання яких дозволило отримати науково-обґрунтовані результати.

Філософські методи, такі як діалектичний, аксіологічний та герменевтичний, дозволяють глибше усвідомити концепцію продовольчої безпеки, її місце у системі національної безпеки та нормативно-правового регулювання. На основі положень діалектики проаналізовано закономірності розвитку продовольчої безпеки як динамічного явища, що змінюється під впливом правових, економічних та соціальних факторів (підрозділи 1.2, 2.1); аксіологічний метод допоміг визначити ціннісні орієнтири, що впливають на систему продовольчої безпеки, у тому числі на формування політики у цій сфері та розробку відповідних нормативно-правових актів (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1); герменевтичний метод використовується для тлумачення та аналізу нормативно-правових актів, що регулюють продовольчу безпеку, а також дозволяє дослідити їх зв'язок із практикою правозастосування (підрозділ 3.1).

Використання комплексу *загальнонаукових методів* дослідження дозволило оцінити продовольчу безпеку в її розвитку та прогнозувати її майбутній стан. За допомогою методів аналізу та синтезу досліджено окремі елементи продовольчої безпеки та її адміністративно-правового забезпечення (підрозділи 2.1, 2.2). Історичний метод було використано під час дослідження генезису правового регулювання продовольчої безпеки, що дозволило виявити закономірності її розвитку та визначити ключові фактори, що впливали на її формування в різні періоди (підрозділ 1.2). Семантичний метод було застосовано для визначення понятійно-категоріального апарату, зокрема таким чином були оновлені поняття продовольчої безпеки, адміністративно-правового забезпечення та інші категорії (підрозділи 2.1, 2.2). Системний метод дозволив розглядати продовольчу безпеку як складний правовий та соціально-економічний феномен, що включає різні елементи (державне регулювання, міжнародні стандарти, механізми контролю тощо) (підрозділи 2.1). Структурно-функціональний метод був використаний для аналізу суб'єктів та механізмів контролю у сфері продовольчої безпеки (підрозділи 3.2, 3.3, 4.3, 4.4.). Порівняльно-правовий метод дозволив проаналізувати досвід інших країн у сфері продовольчої безпеки, що дозволило визначити найбільш ефективні моделі правового регулювання та можливості їх адаптації в Україні (підрозділ 2.4). Синергетичний метод використовувався при побудові інноваційних за змістом напрямів удосконалення законодавства

України та практики його застосування (підрозділи 3.1, 5.1).

У процесі дослідження значення мають *спеціально-наукові методи*. Зокрема, формально-юридичний метод був використаний під час аналізу правових норм, що регулюють забезпечення продовольчої безпеки (підрозділи 3.1, 5.1). Логіко-юридичний метод дозволив виявити прогалини у законодавстві та сформулювати рекомендації щодо його вдосконалення (підрозділи 3.1, 4.4, 5.1). Структурно-системний метод використовується для аналізу взаємодії правових норм та інституцій, що забезпечують продовольчу безпеку (підрозділи 4.1, 4.2, 4.3, 4.4). Статистичний метод дозволив оцінити ефективність правових механізмів шляхом аналізу статистичних даних щодо рівня продовольчої безпеки, випадків її порушень тощо (підрозділи 2.1).

Емпірична базу дисертації. Обґрунтування авторської концепції адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки здійснювалось шляхом дослідження значного теоретичного та практичного матеріалу. Була опрацьована широка джерельна база щодо теорії та практики забезпечення продовольчої безпеки в Україні та за кордоном. Особливої уваги було приділено особливостям цієї сфери в умовах широкомасштабного російського вторгнення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження представляє собою комплексне, самостійне наукове обґрунтування адміністративно-правових механізмів забезпечення продовольчої безпеки України. У межах роботи здійснено аналіз існуючих правових категорій і понять, їх удосконалення та доповнення новими концептуальними підходами. Особливу увагу приділено пошуку ефективних інструментів державного управління у цій сфері, розробці практичних механізмів їх реалізації, а також формуванню конкретних рекомендацій щодо підвищення ефективності правового регулювання продовольчої безпеки.

Дисертація ґрунтується на аналізі національного законодавства у контексті міжнародного досвіду, що дозволило не лише виявити прогалини правового регулювання, а й запропонувати конкретні шляхи їх усунення. Запропоновані у роботі правові механізми спрямовані на посилення державного контролю за продовольчою безпекою, впровадження інноваційних методів управління та оптимізацію адміністративно-правових інструментів у цій сфері. Викладені теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані у законотворчому процесі, вдосконаленні державної політики та управлінських рішень, що сприятиме підвищенню рівня продовольчої безпеки в Україні.

За підсумками проведеного дослідження сформовано ряд нових концептуальних наукових положень і висновків, розроблених безпосередньо автором. Зокрема, *уперше*:

сформульовано положення щодо інтеграції інноваційних управлінських практик з міжнародним досвідом у сфері адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Зокрема, обґрунтовано необхідність поєднання традиційних адміністративних

механізмів (контроль, сертифікація, нагляд) із сучасними інноваційними практиками, які успішно застосовуються в провідних країнах світу (зокрема ЄС та США). Пропонується використання новітніх цифрових технологій, блокчейн, Big Data та ризик-орієнтовані підходів в адміністративному регулюванні. Це забезпечить прозорість ланцюгів постачання харчових продуктів, оперативність контролю, швидке реагування на кризові ситуації та, відповідно, підвищить рівень продовольчої безпеки;

розроблено принципово нову для України модель управління продовольчою безпекою, яка передбачає створення єдиної, інтегрованої міжвідомчої системи контролю. Ця система має об'єднати інформаційні бази Міністерства аграрної політики та продовольства, Держпродспоживслужби, Міністерства охорони здоров'я, екологічних та митних органів, а також органів місцевого самоврядування. Запропонована модель дозволяє реалізовувати державну політику комплексно, уникати дублювання функцій та повноважень, підвищувати оперативність та ефективність адміністративно-правового регулювання в продовольчій сфері;

сформовано рекомендації щодо створення єдиного координаційного центру з питань продовольчої безпеки, який би займався оперативною координацією роботи всіх органів, залучених до продовольчої безпеки. Цей орган покликаний забезпечити обмін інформацією між відомствами, визначати пріоритетні напрямки діяльності, швидко реагувати на загрози і виклики у сфері продовольчої безпеки, що є особливо важливим в умовах сучасних кризових явищ (воєнні дії, кліматичні зміни, пандемії);

запропоновано спрощення регуляторних процедур у сфері продовольчого контролю як комплексу заходів щодо перегляду чинної дозвільної системи у сфері продовольчого контролю, а саме – суттєво спростити процедури отримання дозволів, сертифікації та реєстрації операторів продовольчого ринку. Зазначене дозволить значно зменшити адміністративне навантаження на бізнес, скоротити витрати часу та коштів на проходження процедур контролю, сприяти розвитку підприємництва та одночасно підвищити ефективність державного регулювання та контролю;

запропоновано чітке диференціювання адміністративних санкцій залежно від тяжкості наслідків та закріплення принципу невідворотності покарання. Авторка пропонує чітко визначити склади адміністративних правопорушень з диференційованим підходом до встановлення санкцій – від простих адміністративних стягнень (штрафів за незначні порушення) до жорстких санкцій (значні штрафи, тимчасове припинення діяльності) за серйозні порушення. Особливий акцент зроблено на запровадженні механізмів, що забезпечують невідворотність відповідальності, як одного з ключових чинників ефективності державного контролю;

запропоновано створення єдиної електронної платформи для моніторингу продовольчої безпеки, яка дозволить у реальному часі контролювати якість харчових продуктів на всіх етапах постачання – від виробника до споживача. Запропоновано використання сучасних

інформаційних технологій (зокрема Big Data та блокчейн) для створення прозорого, безпечного та надійного механізму контролю, що сприятиме запобіганню розповсюдженню небезпечних продуктів та гарантуватиме швидке реагування у разі виникнення загроз для продовольчої безпеки;

удосконалено:

поняття «продовольча безпека» як адміністративно-правової категорії. Авторка включила у визначення не лише питання доступності та якості харчових продуктів, але й такі важливі аспекти, як стабільність забезпечення продовольством населення в умовах кризових явищ (наприклад, воєнних конфліктів), екологічну стійкість аграрного виробництва та ефективність управління процесами забезпечення продовольства. Це визначення є більш актуальним для сучасних умов і відповідає міжнародним стандартам, прийнятим на рівні ООН та ЄС;

визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», яке тепер охоплює не лише контроль і регулювання, а й превентивні механізми, спрямовані на запобігання кризовим ситуаціям у продовольчій сфері. Це визначення також включає не лише традиційні адміністративно-правові заходи (контроль, нагляд, відповідальність), але й сучасні управлінські методи, спрямовані на координацію діяльності суб'єктів забезпечення продовольчої безпеки, зокрема залучення громадськості, впровадження електронних інструментів, використання міжнародних стандартів і кращих світових практик;

визначення поняття «адміністративна відповідальність у сфері продовольчої безпеки» як особливого виду юридичної відповідальності, що характеризується застосуванням адміністративних заходів примусу до юридичних і фізичних осіб за порушення встановлених нормативно-правовими актами вимог до безпеки та якості харчових продуктів. В цьому визначенні запропоновано враховувати диференціацію відповідальності залежно від тяжкості наслідків, що є важливим для практики правозастосування та підвищення ефективності контролю за безпекою харчових продуктів;

перелік базових принципів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Зокрема, запропоновано включити до цього переліку принципи координації, прозорості, відповідальності органів державної влади, а також принципи превентивності та оперативності реагування на загрози;

перелік об'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки, який включає: харчові продукти всіх категорій (рослинного та тваринного походження); кормову базу (корми, добавки, ветеринарні препарати); матеріали та обладнання, що використовуються при виробництві та транспортуванні харчової продукції; об'єкти продовольчої інфраструктури; технологічні процеси та процедури виробництва і транспортування харчових продуктів. Це дозволяє більш чітко ідентифікувати сфери відповідальності суб'єктів господарювання і державних органів, що позитивно впливає на ефективність державного регулювання;

перелік суб'єктів адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. До цього переліку включено як державні органи загальної компетенції (Міністерство аграрної політики, Держпродспоживслужба), так і спеціальні суб'єкти, діяльність яких безпосередньо чи опосередковано впливає на стан продовольчої безпеки (митні органи, екологічні інспекції, органи місцевого самоврядування та громадські інститути контролю). Авторка уточнила функціональні повноваження цих суб'єктів та запропонувала більш чіткий механізм їхньої взаємодії;

класифікацію адміністративно-правових засобів забезпечення продовольчої безпеки. Авторкою чітко розмежовано регуляторні, контрольні, наглядові та примусові засоби, що дає змогу більш ефективно застосовувати їх на практиці та досягати кращих результатів у сфері забезпечення продовольчої безпеки;

підхід до розподілу повноважень між органами державної влади у сфері продовольчої безпеки, що передбачає чітке розмежування компетенцій органів загальної і спеціальної компетенції. Це дозволить уникнути дублювання функцій і поліпшити координацію дій органів влади;

механізм взаємодії між державою та громадськістю у сфері контролю за продовольчою безпекою. Запропоновано залучати громадськість до процедури контролю і нагляду через інститути громадських рад та експертних комісій, що забезпечить прозорість і демократичність процесів управління у зазначеній сфері;

дістали подальшого розвитку:

концепція взаємозв'язку продовольчої безпеки з національною безпекою. Визначено, що продовольча безпека є полівидовим поняттям, оскільки її зміст як соціально-економічної категорії тісно пов'язаний із національною безпекою держави. Аналіз підтвердив, що продовольча безпека є не лише економічною чи соціальною категорією, а й одним із фундаментальних елементів національної безпеки, оскільки рівень забезпеченості населення якісними продуктами безпосередньо впливає на стабільність державного управління;

періодизація становлення адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки в Україні. У роботі авторка запропонувала уточнену періодизацію розвитку адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки України. Вона чітко визначила етапи становлення цієї сфери, виділивши основні історичні періоди та фактори, що сприяли трансформації правового регулювання. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти особливості та тенденції розвитку адміністративного регулювання у сфері продовольчої безпеки, а також ефективніше формувати майбутню політику у цій сфері;

підходи щодо забезпечення продовольчої безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. Авторка розробила рекомендації щодо формування системи стратегічних резервів продовольства, створення спеціалізованих логістичних центрів, механізмів оперативного реагування та взаємодії

державних структур із бізнесом та громадськістю. Цей підхід дозволить Україні більш ефективно протистояти кризам у сфері продовольчої безпеки;

характеристика адміністративно-правових форм і методів забезпечення продовольчої безпеки. Авторка детально описала й доповнила перелік адміністративних процедур, таких як контрольні заходи, моніторинг якості продукції, державна сертифікація, інспектування та ревізії, а також адміністративні санкції і примусові заходи щодо порушників. Таке поглиблене опрацювання форм і методів дозволяє державним органам більш чітко і ефективно застосовувати їх на практиці, забезпечуючи продовольчу безпеку;

у роботі більш ґрунтовно було проаналізовано та доповнено коло основних недоліків та викликів, які існують у сфері забезпечення продовольчої безпеки України. Авторка зосередила увагу на таких важливих проблемах, як недостатня координація між органами влади, неефективність окремих адміністративних процедур, дублювання повноважень різних органів, бюрократичні бар'єри для бізнесу, проблеми у сфері стандартизації та сертифікації продукції, а також ризики, пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю.

Практичне значення одержаних результатів. Дисертаційне дослідження має як науково-теоретичний, так і прикладний інтерес. Одержані результати можуть бути використані:

у законотворчій роботі – щодо удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за якість та безпечність харчових продуктів (лист Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності № 04-27/12-2025/82002 від 09.04.2025);

у науково-дослідній сфері – при проведенні фундаментального дослідження за темою «Інституційні спроможності України для післявоєнного відновлення: нормативно-правові механізми ефективної реалізації» Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову діяльність Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України від 20.12.2024);

у правозастосуванні – при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання податкового контролю та адміністрування податків для великих платників; напрацюванні пропозицій щодо покращення методик аналізу податкових ризиків та ефективного моніторингу діяльності підприємств; у розробці внутрішніх інструкцій та нормативних документів Центрального міжрегіонального управління ДПС по роботі з великими платниками податків (довідка про впровадження Центрального міжрегіонального управління Державної податкової служби України по роботі з великими платниками податків №424/5/31-00-05-02-05 від 13.03.2025); при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення правового регулювання продовольчої безпеки в діяльності підприємств харчової промисловості (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Асоціації «Укроліяпром» №15-07/19

від 24.02.2025); при наданні правової допомоги агропромисловим підприємствам у питаннях регулювання продовольчої безпеки, у тому числі, під час захисту прав підприємств аграрного сектору в адміністративних судах у справах, пов'язаних із державним контролем за безпечністю харчових продуктів (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність адвокатського об'єднання «Міжнародна правова безпека»); при удосконаленні механізмів взаємодії підприємства з державними контролюючими органами (Держпродспоживслужба, МОЗ, місцеві органи влади) в частині запровадження нових процедур моніторингу відповідності молочної продукції санітарно-гігієнічним нормам на всіх етапах виробництва, а також впроваджені рекомендацій щодо юридичного захисту підприємства в умовах перевірок і дотримання вимог щодо продовольчої безпеки (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність ТОВ «Клуб сиру»);

в освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Забезпечення законності в публічному управлінні», «Управлінський контроль в публічній сфері», «Публічна служба», «Публічне адміністрування» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ №18-ОП від 05.03.2025).

Апробація результатів дослідження. Теоретичні та практичні положення дисертації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, круглих столах. Серед них: II Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці» (Київ, 15-16.10.2024), V Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії» (Луцьк, 11.10.2024), IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary science: theory and practice» (Львів, 14-16.10.2024), Міжнародна науково-практична конференція «Європеїзація національного права: проблеми, виклики та перспективи» (Київ, 24.04.2024), Міжнародна наукова інтернет-конференція «Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 65)» (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, 10-11 жовтня 2024 р.), III Міжнародна наукова конференція «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи» (Ужгород, 04.10.2024), VIII Міжнародна науково-практична конференція «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (Вінниця, UKR – Відень, AUT, 04.10.2024), II Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічний розвиток у контексті викликів сьогодення» (Одеса, 26.06.2024), I International Scientific and Theoretical Conference «Modern vision of implementing innovations in scientific studies» (Sofia, Bulgaria, 31.03.2023), XIII Міжнародна науково-практична конференція «Innovations and prospects of world science» (Ванкувер, Канада, 17-19.08.2022), Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні» (Запоріжжя, 25-26 лютого 2022), Міжнародний науково-практичний конгрес «Актуальні проблеми

правової науки» (Запоріжжя, 1-2 жовтня 2021 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Сутність і значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин» (Одеса, 12-13 березня 2021 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку» (Харків, 5-6 березня 2021 р.), II Міжнародна науково-практична конференція «Глобальні імперативи розвитку бізнесу та права» (Київ, 10-11 жовтня 2019 р.), Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna «Nowoczesne orzecznictwo Unii Europejskiej: interakcja prawa, stanowienie prawa i praktyka» (Lublin, Polska, 17.04.2018), Міжнародна науково-практична конференція «Сервісна економіка в умовах глобальної конкуренції: правовий та інституційний виміри» (Київ, 15-16 листопада 2017 р.).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, які об'єднують дев'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 544 сторінки, список використаних джерел – 76 сторінок (788 найменувань).

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення та висновки дисертації опубліковано в 29 наукових статтях, з яких: у вітчизняних фахових наукових виданнях – 22; у зарубіжних наукових періодичних виданнях та прирівняних до них – 7, 5 з яких у виданнях, що проіндексовані в базах даних Web of Science Core Collection та Scopus; 18 тезах конференцій та інших публікаціях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові публікації, які відображають основні наукові результати докторської дисертації

1. Yuliya Pustovit, Olena Dragan, Alina Berher World experience in administrative and legal support of food security. Baltic Journal of Economic Studies. 2024. Vol. 10 No 5. P. 293 – 303.

2. Пустовіт Ю. Аналіз поняття «адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки». Збірник «Науковий вісник УжНУ. Серія: Право» №85. 2024. С. 78–86.

3. Пустовіт Ю. Адміністративно-правова категорія «продовольча безпека»: систематизація та класифікація. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. №4. С. 91–95.

4. Пустовіт Ю. Продовольча безпека як адміністративно-правова категорія. «Юридичний науковий електронний журнал». №9. 2024. С. 248–250.

5. Пустовіт Ю. Нормативно-правове забезпечення продовольчої безпеки. Науковий журнал «Юридичний бюлетень». №34. 2024. С. 137–152.

6. Пустовіт Ю. Адміністративно-правові форми, методи та засоби забезпечення продовольчої безпеки. Науковий журналу «Juris Europensis Scientia». №4. 2024. С. 71–77.

7. Пустовіт Ю. Класифікація органів державної влади у сфері адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. «Юридичний науковий електронний журнал». №8. 2024. С. 276–281.

8. Пустовіт Ю. Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Юридичний вісник. 2024. №4. С. 102–111.

9. Пустовіт Ю. Основоположні ідеї (принципи) адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Нове українське право. 2024. №3. С. 143–153.

10. Пустовіт Ю. Продовольча безпека як складова національної безпеки. Публічне право. 2023. №3. С. 56–65.

11. Пустовіт Ю. Соціально-економічний зміст адміністративно-правового поняття «продовольча безпека». «Юридичний науковий електронний журнал». №11. 2023. С. 409–413.

12. Пустовіт Ю. Генеза поняття продовольчої безпеки. Право і суспільство. 2023. №5. С. 149–156.

13. Пустовіт Ю. Адміністративно-правова відповідальність як засіб адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. Прикарпатський юридичний вісник. 2023. №4. С. 75–81.

14. Пустовіт Ю. Природа та сутність адміністративно-правової охорони. «Юридичний науковий електронний журнал». №6. 2023. С. 381–386.

15. Пустовіт Ю. Принципи контролю (нагляду) у сфері харчової промисловості. «KELM (Knowledge, Education, Law, Management)» №1(53). 2023. С. 302–308.

16. Пустовіт Ю. Поняття, особливості адміністративної відповідальності у сфері харчової промисловості. «Юридичний науковий електронний журнал». №2. 2023. С. 364–368.

17. Zapototska O., Pustovit Y., Timashov V. Legal Basis of Public Control in The European Union. Journal of Law and Political Sciences. 2022. Vol. 35-1. P.293–316.

18. Пустовіт Ю. Правові засади громадського контролю. «Юридичний науковий електронний журнал». №8. 2022. С. 336–339.

19. Пустовіт Ю. Адміністративна відповідальність юридичних осіб: правове регулювання. Науковий вісник «Наукові записки. Серія: Право». 2022. №12. С. 265–270.

20. Пустовіт Ю. Поняття та особливості контролю (нагляду) у сфері харчової промисловості. «Держава та регіони». 2021. Серія Право №4. С. 53–63.

21. Пустовіт Ю. Контроль (нагляд) у сфері харчової промисловості: генезис ключових понять. Науковий збірник «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції». 2021. №1. С. 100–105.

22. Haran O., Pustovit, J., Zapototska O., Gurzhii A. (2021) Modern trends of the administrative responsibility institution transformation in Ukraine under the influence of international standards. *Journal of Law and Political Sciences*. 2021. №29. P. 180–199.

23. Пустовіт Ю., Запотоцька О., Тімашов В. Сьогодення адміністративної відповідальності юридичних осіб. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони»*. 2020. Серія Право №3. Том 1. С.82–87.

24. Пустовіт Ю., Запотоцька О., Тімашов В. Ліцензування як один із засобів державного регулювання: теоретико-правові засади. *Науковий журнал «Право і суспільство»*. 2020. Випуск 4. С.189–194.

25. Пустовіт Ю., Запотоцька О., Тімашов В. Адміністративна юстиція. *«Південноукраїнський правовий часопис»*. 2020. №2. С. 96–102.

26. Пустовіт Ю. Державний фінансовий контроль в Україні: вимоги сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Серія Право. Випуск 56. Том 2. С. 31–36.

27. Пустовіт Ю. Суб'єкти державного фінансового контролю України в умовах Євроінтеграції. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони»*. 2019. Серія Право №3. С. 196–204.

28. Yuliya Pustovit, Viktor Timashov, Alina Berher Principles of state financial control of Ukraine in the conditions of European integration. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4 No 1. P. 293 – 303.

29. Olena Dragan, Alina Berher, Yuliya Pustovit Estimation of marketing price policy efficiency of the enterprise of meat-processing industry. *Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* ISSN 2345-0355. 2018. Vol. 40. No. 2. P.175–186.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

30. Пустовіт Ю. Правове регулювання продовольчої безпеки: адміністративний аспект. II Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці». 15-16.10.2024. Київ, Україна.

31. Пустовіт Ю. Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки: рівні продовольчого споживання. V Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії». 11.10.2024. Луцьк, Україна. С. 75–78.

32. Пустовіт Ю. «Продовольча» безпека адміністративно-правова категорія: виклики сьогодення. IX Міжнародна науково-практична конференція «PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE». 14-16.10.2024. Львів, Україна. С. 1385–1389.

33. Пустовіт Ю. Нормативно-правові акти, що здійснюють регулювання продовольчої безпеки. Міжнародна науково-практична конференція «Європеїзація національного права: проблеми, виклики та перспективи». 24.04.2024. Київ, Україна. С. 225–228.

34. Пустовіт Ю. Адміністративно-правові форми забезпечення продовольчої безпеки. Міжнародна наукова інтернет-конференція на тему:

«Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 65)» за сприянням та при активній участі Громадської організації «Наукова спільнота» та Вищої школи управління та адміністрації в Ополі, м. Ополе, ПОЛЬЩА (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu). 10-11 жовтня 2024 р.

35. Пустовіт Ю. Класифікація суб'єктів владних повноважень адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. III Міжнародна наукова конференція «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи». 04.10.2024. м. Ужгород, Україна. С. 99–103.

36. Пустовіт Ю. Забезпечення продовольчої безпеки, шляхом координації дій суб'єктів влади. VIII Міжнародна науково-практична конференція. «SCIENTIFIC RESEARCHES AND METHODS OF THEIR CARRYING OUT: WORLD EXPERIENCE AND DOMESTIC REALITIES». 04.10.2024 (Вінниця, UKR – Відень, AUT) С. 299–301.

37. Пустовіт Ю. Принципи адміністративно-правового забезпечення продовольчої безпеки. II Міжнародна науково-практична конференція. «Соціально-економічний розвиток у контексті викликів сьогодення». 26 червня 2024. м. Одеса. С. 66–71.

38. Пустовіт Ю. Зміст поняття адміністративної відповідальності. I International Scientific and Theoretical Conference «Modern vision of implementing innovations in scientific studies». March 31, 2023. Sofia, Bulgaria. С. 32–34.

39. Пустовіт Ю. Громадський контроль як один із базових принципів демократії. XIII Міжнародна науково-практична конференція «INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE». 17-19.08.2022. Ванкувер, Канада С. 331–337.

40. Пустовіт Ю. Принципи контролю (нагляду) у сфері харчової промисловості. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні». м. Запоріжжя, 25-26 лютого 2022.

41. Пустовіт Ю., Запотоцька О. Контроль та нагляд як інструментарій забезпечення законності в публічному адмініструванні Актуальні проблеми правової науки: матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу (м. Запоріжжя, 1-2 жовтня 2021 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2021. 342с.

42. Пустовіт Ю. Історія виникнення контролю (нагляду) у сфері харчової промисловості. Міжнародна науково-практична конференція «Сутність і значення впливу законодавства на розвиток суспільних відносин». 12-13 березня 2021. м. Одеса. С. 55–59.

43. Пустовіт Ю. Генезис контролю (нагляду) у сфері харчової промисловості. Міжнародна науково-практична конференція «Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку» 5-6 березня 2021 р., м. Харків. С. 90–93.

44. Пустовіт Ю. The subjects of state financial control of Ukraine in the context of European integration. II Міжнародна науково-практична

конференція «Глобальні імперативи розвитку бізнесу та права» (Global Business and Law Development Imperatives). (Київ. 10-11 жовтня 2019 р.). Київ. 2020. С. 716–721.

45. Пустовіт Ю. Адміністративний делікт. Глобальні імперативи розвитку бізнесу та права [Електронний ресурс]: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 15-16 листопада 2018 р.) відп. Ред. А.А. Мазаракі. Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 378 с. укр. та англ. мовами. С. 211–215.

46. Пустовіт Ю. Основні вектори розвитку державного фінансового контролю в Україні. Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna «Nowoczesne orzecznictwo Unii Europejskiej: interakcja prawa, stanowienie prawa i praktyka» Lublin, Polska 17 kwietnia. 2018. С. 59–62.

47. Пустовіт Ю. Система державного фінансового контролю: правове регулювання. Сервісна економіка в умовах глобальної конкуренції: правовий та інституційний виміри. Service Economy in the Context of Global Competition Legal and Institutional Dimensions: матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 15-16 лист. 2017 р.) відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ. нац. торг.-екон. ун-т.. 2017. 508 с. Укр. та англ. мовами. С. 431–434.

Дисертація Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право є самостійною та завершеною науковою працею, у якій на основі теоретичних напрацювань та узагальненні практики, аналізу норм чинного законодавства, спираючись на міжнародний досвід, розкрито адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки в Україні.

Дисертація відповідає вимогам, передбаченим п. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197).

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Пустовіт Юлії Юріївни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення продовольчої безпеки» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри права та правоохоронної діяльності щодо докторської дисертації Пустовіт Юлії Юріївни (додається).

З даного питання відбулося голосування.

Результати голосування:

«за» – 12;

«проти» – немає;

«утримались» — немає.

Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одноголосно.

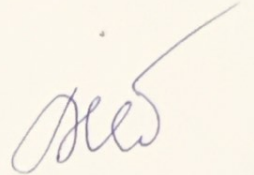
Головуюча на засіданні фахового семінару

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності
ЦДУ імені Володимира Винниченка Тетяна МІЛОВА

Рецензенти:

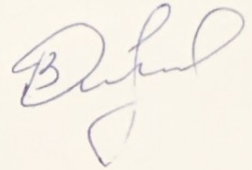
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
ЦДУ імені Володимира Винниченка Андрій МАНЖУЛА

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
ЦДУ імені Володимира Винниченка Володимир ГРИЦЕНКО

доктор юридичних наук,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
ЦДУ імені Володимира Винниченка Денис КРИЛОВ

Секретар фахового семінару

Кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
ЦДУ імені Володимира Винниченка Світлана ПОЛЯРУШ

